Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 43 (930) TORSDAGEN DEN 27 OKTOBER 1904 17:DE ÅRG.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

JOHANNES ELMBLAD. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

ARTISTPARET ELMBLAD.

EN GLADLYNT yngling, högväxt, smärt och blondlockig som en ung viking, med jäsande blod i ådrorna och konstens skönhetssyner hägrande mot de skarpblickande ögonens näthinnor, skyndade under skolterminerna på 60- och 70-talen fram genom gamla Stockholms plankinhägnade och trädbeskuggade norrmalmskvarter till lycéet uppe vid Regeringsgatan — det minnesrika lärdomshuset, som nu är under rifning.

Den unge lyceisten var Johannes Elmblad, hvars basstämma, stadgad efter målbrottsåren, rullade fram som en glad åska under fristundernas kamratupptåg. För öfrigt pluggade han tappert sina pensa, följde världshistoriens hjältar på deras defilering genom skolrummet, såg språkens arkitektur växa ur lexika och grammatiker och mätte med ögat världskartans väglinjer från kontinent till kontinent, vägar, på hvilka han sedan skulle färdas som vuxen man. Men som en klart brinnande stjärna öfver de bokliga kunskapernas landskap strålade tonkonsten honom till mötes och fängslade hans håg med sin exklusiva ljusvärlds skönhet.

Inom det strängt religiösa präst- och lektorshemmet var det den unge Johannes' moder — själf en mycket musikaliskt begåfvad kvinna — som förstod och uppmuntrade sonens anlag för musik. Fadern, lektor Elmblad, uppgick däremot helt och hållet i sitt pedagogiska och prästerliga kall; tonkonsten tedde sig för honom som en sekundär idéyttring, med hvilken han, till följd af sin naturs läggning, hade få eller inga beröringspunkter — orgelmusik och kyrkosång undantagna.

Han var också till en början fullkomligt okunnig om sonens spirande konstnärsdrömmar, och hans obenägenhet att vilja tänka sig den artistiska tonutöfningen som lifskall gjorde att Johannes Elmblad i all hemlighet skref in sig vid musikkonservatoriet och gick där en längre tid, innan föräldrarna fingo kännedom om det steg sonen tagit.

Den unge lyceistens hjärta klappade nog tämligen hårdt af oro, då han själf började manövrera sitt öde på sidan om den faderliga myndigheten, men — que faire? Personlighetskrafvet, rätten till utveckling af de krafter, som skulle dana hans lifsgärning, måste och ville han bryta en lans för! Han var redo till offer. Det första blef några månaders förlust af hans klocka, som han nödgades pantsätta för att få pengar till inskrifningsafgiften vid konservatoriet. Dock, klockorna i Klara och Jakobs torn fingo ersätta honom den tillfälliga frånvaron af hans egen tidmätare.

Det väsentliga var vunnet: han befann sig i musikens förgårdar, brinnande af lust att genomtränga såväl de kontrapunktistiska problemen som den vokala tonkonstens fysiska och andliga hemligheter.

Han sjöng för Julius Günther, studerade komposition och pianospelning för Herman Berens samt orgel för Gustaf Mankell.

Under sina kompositionsstudier fick han sig vid ett tillfälle förelagdt att skrifva musik till Björnsons vackra dikt "Det förste möde". Då han lämnade Berns sitt opus till granskning, såg denne en smula skeptiskt på de kromatiskt behandlade tongångarne och vände sig därefter till Elmblad med orden: "Vore jag hon, skulle jag då sannerligen inte komma till ett andra möte."

För den originelle Mankell arbetade han i sitt anletes svett med orgelns pedaler och register, och hvad gubben särskildt lade an på att inpränta hos sina elever, bland hvilka äfven Emil Sjögren då befann sig, var utförandet af en motgående rörelse i bas- och diskantstämmorna, som Mankell benämnde "modus contrarius". Det var i det fransk-tyska krigets dagar, och för att exemplifiera sin mening, uppmanade han eleverna att tänka sig vänstra och högra handen som respektive fransmännen och preussarne i anlopp mot hvarandra. Gubben hade sin fröjd i dessa öfningar, då händerna stormade fram öfver klaviaturens slagfält och drabbade samman på midten i kontrapunktistiska hugg och motthugg under stämmornas dånande trumpetskall.

För bedömande af en elevs begåfning såg Mankell ej blott till hufvudet, utan äfven till — fötterna. Han svärmade för "schtore, schene fetter", de trampade så bra på pedalerna. En annan egenhet, åt hvilken hans elever hade synnerligen roligt, var hans vana att städse visa sig med lädergaloscher. Strålade solen

FRU SIGRID ELMBLAD. A. BLOMBERG FOTO.

från molnfri himmel, då han var på väg till sin orgeltjänst, bar han dessa sina bastanta fotfodral troget i handen gata upp och gata ned, misstänksam mot de atmosfäriska lagarnas rättrådighet. En regnskur kunde ju få det infallet att skölja ned öfver honom, innan han hunnit under tak, och för intet pris i världen ville han beröra pedalerna med fuktiga skosulor.

Och under dessa sina originella lärares skickliga ledning, i 70-talets borgerliga, fryntliga och pittoreska Stockholm, kände Elmblad sin förmågas vingar växa, på samma gång som det stod allt klarare för honom att sångarkallet, isynnerhet det dramatiska, innerligast sammanföll med hans begåfning.

Sångstudierna, påbörjade för Günther, fortsattes för Fritz Arlberg, hvarefter kosan ställdes till Berlin, där han åren 1874—78 åtnjöt professor J. Stockhausens undervisning. Under denna tid började hans stora, varmt klingande basstämma ljuda i tyska konsertsalar med den påföljd, att han 1876 fick profsjunga för Richard Wagner i Berlin. Den moderna germanska musikens mästare stod redan då som ett ideal för Elmblads konstuppfattning, och genom profsjungningen grundlades den förbindelse, som sedermera knöt sångaren från norden vid den Wagnerska familjen med själsfrändskapens och det gemensamma konstnärliga arbetets band. Bayreuthscenen på den skogbeväxta kullen i markgrefvarnes Bayern har blifvit en "heiliger Hain", till hvilken Elmblad, som så många andra konstens pilgrimer, ofta vallfärdar för att i hängifven tolkning af den Wagnerska diktens jättegestalter ära mästarens minne och löga själen stark till ny kamp för de högsta konstidealen.

Vida vägar färdades han efter läroåren i Berlin. Sålunda finna vi honom 1878 i Australien, där han gaf konserter i Melbourne och Sidney. Sedan återvände han till Europa, vistades i Dresden 1879—80, korsade Tyskland i olika riktningar, uppträdde äfven i Holland, ömsom konserterande, ömsom gästspelande, och besökte dessemellan Sverige, särskildt Stockholm, hvars publik kunde konstatera, att valören i hans konstnärsskap nu verkligen var så fullödig som den europeiska musikpressen i entusiastiska ordalag framhäfde. Men vår musikälskande allmänhet hann ej mycket mera än att bekräfta detta faktum, förrän sångaren for söderut igen. De flesta konstnärer äro nomader; de vilja höra andra träd susa än de, som växa ur hemlandets torfvor.

Det var under ett af dessa sina stockholmsbesök Elmblad lyckades stämma sin fader till förmån för sitt val af lefnadsbana. Han sjöng en afton kardinalens parti i Halévys opera "Judinnan", och för första gången i sitt lif trädde lektor Elmblad inom teatermurarne för att höra sin son. Hans motvilja byttes nu i beundran, han måste erkänna för sig själf, att det jämväl fanns en annan tämpeltjänst än det evangeliska ordets förkunnelse, och att hans son var en värdig tjänare i den helgedomen. —

Vid Prags och Breslaus operor blef Elmblad stationär under några år, verkande vid den sistnämnda i den dubbla egenskapen af förste regissör och sångare. Vår lyriska scen lyckades förvärfva den genialiske konstnären för samma ändamål 1896, och sedan dess till för ett par år sedan var han den artistiskt ledande kraften vid Stockholms kungliga teater, samtidigt med att hans sångdramatiska verksamhet utmynnade i bland annat sådana mönsterskapelser som Falstaff i "Muntra fruarna", fångvaktaren i Beethovens gripande sköna operaverk "Fidelio", åtskiliga Wagnerpartier naturligtvis ej att förglömma.

Men under allt detta har han gång efter annan kallats till Bayreuth af fru Cosima Wagner för att medverka vid festspelen därstädes. Dessa veckor af arbete på en plats, där själfva luften bär i sitt sus en återklang af Wagners tondramatiska rytmer, där mästarens oändlighetstankar lyftas på Parsifals klocktoner som en rad af vajande hvita fanor, tecknande vägen mot idealets Graalstempel, räknar konstnären Elmblad som sina högsta lifsvärden.

Ty i Bayreuth har han inhämtat den sceniska regiens tacksamma och svåra konst, fattat den som den uteslutande bör fattas, nämligen som en af den artistiska smaken och känslan danad materiell klädnad kring diktverkets själ. Men först och sist har han därstädes under scenrepetitionernas heliga möda, med underordnande af det egna jagets fåfänglighetskraf, vuxit ut till den konstnär han är, lärt sig respektera den lagbundna friheten, utan hvilken ej ens i diktens fantasivärld något stort kan uträttas.

I Bayreuth liksom vid hvarje annan operainstitution, den där i främsta rummet är en *konstanstalt,* ställas betydliga kraf på artisterna vid instuderingen af ett tondrama. Först sker en grundläggande läsning af dramats text, på det att hvarje rollinnehafvare skall af de samtliga karaktärerna få en bestämd uppfattning af sitt parti. Sedan följer inlärandet af verkets musikaliska del och ej blott den, på hvilken texten hvilar, utan jämväl af orkesterns mellanspel, som hos Wagner är en själs- och stämningsanalys utan ord. — Det var en af mästarens stående uppmaningar, hvilken fortfarande hörsammas vid hans scen: "Gif i första rummet akt på de små noternas värde, de stora göra sig alltid gällande ändå." — Slutligen kommer de olika delarnes sammanfogning till ett helt, då hvarje kantighet, allt som i minsta mån skjuter utom ramen, skoningslöst beskäres. Herr Y:s eller fru Z:s artistknep, med hvilka de bruka "ta" publiken, få krypa i skrinet för dramats karaktärer. "Das grosse Ich" har aldrig haft någon hemortsrätt i det Wagnerska scentemplet.

För denna sunda konstprincips häfdande har Elmblad brutit mången lans inom vårt operahus, och att han delvis lyckats bana väg genom själfförgudningens lian-nät för ett noblare konstmedvetande, hedrar honom lika mycket som våra artister. Helt kommer väl näppeligen någon ledande kraft att kunna omvandla vårt operafolks fåfänga till osjälfvisk sträfvan för helhet och sanning i konsten. Därtill fordras stor själföfvervinnelse och mycken kultur hos artisterna. Ty artistkallet i och för sig förlänar icke medborgarrätt i den andliga kulturstaten. Och så länge det kan och får inträffa, att den offentliga kritikens målsmän mötas från andra sidan rampen af den sårade egenkärlekens handgripligheter och ofina ord, tagna ur munnen på gatans sämsta individer, torde knappast våra operaartister en masse kunna tillägna sig den konstnärliga kultur, utan hvilken inga beståndande värden skapas.

Äfven vårt isolerade läge har sin ej oväsentliga skuld i de rådande förhållandena. I en på lyriska scener så välutrustad stat som Tyskland nödgas artisterna taga skeden i vackra hand och foga sig under konstkrafvets herravälde, emedan där en opposition i oträngdt mål lätt kan föranleda deras afskedande. Direktionerna behöfva ej frukta att se sin repertoar äfventyrad för en halsstarrig sångares eller sångerskas skull. Ett telegram till närmaste residensstad kan i nio fall af tio fylla den uppståndna luckan inom tjugufyra timmar. Och medvetandet härom är en kraftig sporre såväl på den konstnärliga disciplinen som ej mindre på arbetsförmågan. —

I dessa dagar lämnar Johannes Elmblad åter vårt land för att som öfverregisssör och sångare verka vid den framstående hofoperan i Wiesbaden. Att hans entusiasm och pietet för den tondramatiska konsten ånyo kommer att göra sig verksamt gällande därute, behöfver ju icke sägas.

Men hvad som hvarje vän af hans gedigna och temperamentstarka artistskap lifligt önskar är, att han i en ej aflägsen framtid återbördas hit för att tillämpa sina vid större konsthärdar vunna erfarenheter på vårt tondramatiska konstlif, som ej har råd att gå miste om en kraft, så rik och högt syftande som Johannes Elmblads.

* * *

Till dessa skisserande rader, vill jag foga ett par enkla uttalanden om den själfulla och distinguerade kvinna, som sedan 1888 är Johannes Elmblads hustru och nu följer honom på hans sångartåg nedåt rhenvinets land.

Fru *Sigrid Elmblad* tillhör dessa sällsynta artistnaturer, hvilka ena försynthet med talang, en frisk, men på samma gång fint känslig och graciös poettalang, hvarom redan Birger Schöldström i sin biografiska skiss om fru E. i ett Idunsnummer för 1892 yttrade sig med stor förtjusning.

Det torde för öfrigt vara en öfverflödsgärning att prononcera denna hennes förmåga för vår publik, enär Idun haft och fortfarande förunnas glädjen att då och då ge prof på hennes pennas alster såväl i bunden som obunden form.

Som poetisk öfversättarinna har fru E. särskildt sin styrka, därom vittna hennes förtjusande och trogna tolkningar af ett antal af Swinburnes sånger och hennes textöfversättningar till Schuberts och Schumanns romanser, dem hennes make med så utsökt personlig konst föredragit i konsertsalarne.

Under de senare åren har hon varit flitigt sysselsatt med försvenskningen af Wagners hela "Niebelungenring", hvilket mycket kräfvande arbete hon nu lyckligt fullbordat. Den ståtliga cykeln är redan under tryckning. En svensk omklädnad af ett så egenartadt diktverk har ej tillförts vår litteratur på länge, och sakkunniga granskare, som väl i sinom tid skola pröfva tolkningens halt, torde utan tvifvel få bruk för mer än ett vackert adjektiv vid nedskrifvandet af sitt omdöme.

Makarne Elmblad stå hvar på sitt område som ett par af den svenska odlingens ihärdiga arbetare, och när de nu draga bort, fylkas kring dem många önskningar om fortsatt arbetslycka därute och ett uppriktigt: välkomna åter! för att här taga vid, hvad de afbrutit.

ERNST HÖGMAN.

Fin, hvit och fraiche **blir hy och hud om man alltid tvättar sig med**

F. Pauli's Balsamtvål,

som innehåller de för huden mest välgörande hygi, enska ämnen och balsamer. Prisbelönt London-Paris, Wien, Chicago. Stockholm med guldmedalj. F. Pauli's Balsamtvål öfverträffar alla andra.

Vårda tänderna. **Enligt framstående läkares och tandläkares ojäfviga intyg är F. Pauli's Azymol det yppersta af alla medel för munhygien, äfvensom för sårbehandling, ekzem, finnar hudrodnader, reformar o. d. Azymol erhöll guldmedalj i London 1899 såsom bästa antiseptiska munvatten.**

MELLINS FOOD ***af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.***

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco *från Axel Lennstrand, GEFLE.*

ANNA STECKSÉN. NÅGRA MINNESORD.

DEN AF döden så tidigt bortryckta medicine doktorn Anna Steksén var en personlighet af den mest ädla och upphöjda natur, fin och förstående, vidhjärtad, storsint och framför allt sann.

De, som haft tillfälle höra henne de få gånger hon, efter tagen doktorsgrad och innan sjukdomen bröt henne, hann hålla föredrag offentligt, hur ha de ej ett oförgätligt minne af något ovanligt, icke blott af det med gedigen sakkännedom utvecklade ämnet, utan äfven af den unga kvinnan med den fina hyn, det vackra leendet, den melodiska rösten, kort sagdt af något äkta kvinnligt, nästan barnsligt, som hvarken studier eller lifvets vedervärdigheter förmådde utplåna.

Hennes rika begåfning och brinnande kärlek till forskningen läto hennes vänner hoppas, att hon skulle nå långt, så långt på sitt område, som gällande statuter någonsin medgåfve en kvinna. Det var i april 1902 som den smygande sjukdomen började, hvilken nyligen ändat hennes lif. Midt under laboratoriiarbete och utarbetande af profföreläsning — hon hade just då sökt laboratorsbefattning i bakteriologi vid Karolinska institutet — brötos krafterna, men ej hennes ljusa mod, som midt under sjukdomen kom henne att uppgöra vidlyftiga planer för nya studieresor. Som bekant blef hon verkligen så kry, att hon kunde resa till Helsingfors, men det förrädiska onda infann sig åter, och hon måste sjuk resa hem hösten 1903 från Finland. Sedan dess låg den unga läkaren oupphörligt sjuk, men så fort någon ljusning syntes, sysslade hon med sina kära medicinska arbeten, till dess slutligen all uppmärksamhet måste koncentreras på hälsans återvinnande.

Fördenskull flyttade hon jämte sin far och syster till Södertelje, där de varit bosatta sedan juli 1903. Där vid ett tyst, fridfullt hörn med utsikt åt badhusparken hade de sitt vackra hem. Här fingo sol och luft obehindradt strömma in, här skulle nog den kära sjuka bli bra.

Under ljusa perioder af hennes långa konvalescenttid trodde man så säkert, att allt skulle bli som förr. Med sitt glittrande solskenslynne gjorde hon sina vänners besök till riktiga högtidsstunder. Allt var hon intresserad för, alla tidens stora frågor ville hon följa med. Under konvalescenttiden vaknade hennes gamla kärlek till teckning, och sysslandet därmed äfvensom med målning skingrade mången stund under hennes pröfvotid. Ibland hade man glädjen att få höra henne med sin vackra stämma föreläsa något, helst af det vackraste, som finns i diktning. — Men hon orkade ej mycket, hon blef så fort trött och måste snart söka hvila i sitt rum, där väggarna voro prydda med stora taflor öfver den medicinska vetenskapens stormän. —

Ack, aldrig mer skulle doktor Anna Stecksén komma ut bland oss andra, hon, som älskade lifvet och allt lefvande med hela sin själ! Det är godt för hennes vänner att veta, att hon den sista sommaren några få gånger orkade komma ut i skogen och ge sig hän i dyrkan af naturens skatter. Att vara med henne ute i naturen var högtid.

Hur vemodigt att veta, att hon så nyss sade: "Det är värdt att ha varit sjuk, då det känns så skönt att börja bli frisk". Ingen kunde då ana, att slutet var så nära. Stilla somnade hon in den 15 oktober nära midnatt. "Ljufligt" var det sista ord hon framhviskade, och så var den vackra, dådrika lefnadssagan all.

Af dem, som lärt känna henne, var hon outsägligt älskad. I outsäglig sorg efterlämnade hon fader, syster och hängifna vänner.

Välsignadt är hennes minne!

HANNA A.

MIN VISSNA ROS.

DIN STJÄLK är böjd och taggarne blott fasta,
och första bladet fallit på mitt bord.
Min hand dig grep, men kunde dig ej kasta —
din doft var kvar och bad med tysta ord.

Min pinta själ så väl din stämma hörde,
så väl förstod den längtan, som mig bad —
du ville minnas än, hvad ljuft dig rörde,
när förr du stod med dagg på friska blad.

Din gryningsstund vid soluppgång och kvitter,
och sommardag med sus och fjärilslek,
ännu en gång, där du i vasen sitter,
du ville lefva om, förr'n lifvet vek.

Så drömmer du igen i blomningsglöden,
fast skrumpna kronan falnar mer och mer.
Du drömmer dig till knopp i själfva döden,
och lärkan hör du, då du sjunker ner . . .

O, blomsterande, när ditt bo du lämnar,
min barm dig bidar att ditt hemvist bli!
Sök där en tillflykt, tills mitt hjärta rämnar,
och lär min själ ditt vemods harmoni!

Ack, i mitt bröst du syskonanden finner,
som sig förirrat in i mänskohamn —
hos mig naturens egen lifseld brinner,
och främling var jag för en mänskofamn.

Jag är ett väsen, som har hem i skogen,
men som dämonen en gång drifvit vill;
och helgonlagen var jag aldrig trogen,
och ingen himmel gaf mig kraft därtill.

Jag våndats i min kropp, som du i vasen,
och trängtat till, att fängslet blefve bräckt.
Jag kände jämt mig skild från Adamsrasen,
och rosenvärlden var min rätta släkt.

O, blomsterande, du min egen like!
Dröj kvar, tills jag ur höljet lyftes hän,
och för mig åter till det sälla rike,
där alfer samlas ifrån blom och trän!

HARALD JACOBSON.

Glöm ej

Jubileumsfondens sparbössor!

KÖP
Svart Siden.
Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Specialité: Sista nyheter af brud- sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.
Sändes tull- och portofritt direkt till privata.
Schweizer & Co., Luzern S. 6. (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

FÖRSLAG TILL REFORMER INOM HUSHÅLLSVÄSENDET. AF METTA GREGER.

II.

DET LÖNAR sig icke att husmödrarna sitta och vänta på "bättre tider". Sådana komma icke af sig själfva, de måste framtvingas genom sammanslutning och energi längs hela linjen af hem.

För hemmen på landsbygden äro svårigheterna ännu större än för stadshemmen, ty till städerna söker sig den lilla arbetsstyrka, som ännu är att tillgå. För landsbygden kan hjälpen och lättnaden icke tänkas komma genom centralkök, ty sådana kunna ju där endast uppsättas inom fabrikscentra och möjligen inom köpingar. Men om man alltså ej kan tänka sig ett centralkök inom hvarje by i framtiden, kan man alltid tänka sig inom hvarje socken — utom de nordliga — en hushållsanstalt, upprättad af en husmoderförening inom hvarje trakt, där nästan allt, som behöfs för hushåll, tillredes i större skala, dit medlemmarna få aflämna sitt mjöl, sina slaktdjur och trädgårdsalster och få alltsammans tillbaka i "förädlade" former.

För sådana anstalter, som i viss mån kunde jämställas med fabriker, vore det nog icke svårt att erhålla den behöfliga kvinnliga arbetskraften. Arbetet vore där begränsadt till vissa timmar och bedrefs till stor del med maskiner. En del af arbetet måste ju dessutom utföras af män.

Att erhålla lämpliga lokaler låge helt visst inom möjlighetens gräns. I regeln är det numera godt om öde byggnader inom hvarje landtkommun, öfvergifna herrgårdsbyggnader, f. d. boställen för tjänstemän o. s. v.

I bränvinsbränningens glanstider brände hvar och en i egen panna, liksom hvar och en fordom med mycket besvär färgade sitt garn och stöpte sina ljus etc. Hvilken dårskap skulle det ej kallas att nu bråka med dylikt i hemmen! Men då sådant arbete med fördel kunnat tagas bort från hemmen, bör ytterligare en mängd af de mödosammaste bestyren, som kunna bedrifvas i stor skala, anförtros åt yrkesvana händer. Delvis har ju sammanslutning på många ställen länge ägt rum. Redan för 25 år sedan såg man godsägare t. ex. uppsätta rökhus och alla ortens familjer skyndade att anlita desamma, i stället att, som föräldrarna före dem, själfva äfventyra rökning i egna brygghus. Så snart någon bekvämt löser en hushållsfråga, söka alla, som rimligtvis kunna, begagna sig af de nya förmånerna.

En mängd kvinnor blefve vid dylika anstalter grundligt skolade i hushållsväg. Att detta skulle inverka på landtbefolkningens allmänna kunskapsnivå i fråga om huslig ekonomi, är tydligt, liksom att arbetet i de enskilda hemmen genom sådana anstalter blefve högst väsentligt underlättadt.

Nürnbergs "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94. Allm. Tel. 30 48.

Lanolin-
Sana-Tvål.

Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

Af de löner, som stora föreningar — få husmödrar skulle vilja eller kunna afstå från den hjälp hushållsanstalten beredde — betalade åt föreståndarinnor och arbeterskor af olika rang, skulle vissa procent afsättas till pensionsfond.

Man behöfver icke vara allt för stor optimist för att förutsätta, att, sedan kassor en gång bildats, landsting och enskilda då och då skulle understödja dem med anslag och donationer. Lika väl som en sjuksköterskornas pensionsfond kunnat komma till stånd, bör pensionering af kvinnor, som arbeta för att hålla folk kvar vid hälsa, kunna bli verklighet. Det ena goda arbetet, som fyller ett verkligt behof, bör icke värdesättas lägre än det andra.

Det husliga arbetets stora betydelse har alltid förbisetts, framför allt det betungande däri, och dess utöfvarinnor ha sällan eller aldrig rönt den erkänsla de förtjänat. Se här konsekvensen af många generationers svarta otacksamhet: kvinnorna fly det husliga fältet!

Med bättre social ställning och under förbättrade ekonomiska villkor skall större delen kanske återvända därtill. Men för mindre bemedlade hem måste i alla händelser en helt ny princip för dagordning tillämpas: familjens manliga medlemmar måste vänjas att, såväl som dess kvinnliga, passa upp sig själfva. En dylik fordran innebär icke den minsta orimlighet. Hvarför skulle den större manliga styrkan, ihärdigt åberopad som den naturliga *rätten* till specifika förmåner, så snart det är fråga om kraftprof inom hemmets väggar alltid reduceras till noll? Den manliga styrkan, som gör så mycket väsen af sig, räcker utan tvifvel utmärkt bra till för åtskilligt, som den nu med nonchalans visar ifrån sig och lägger på svagare skuldror. Få män skola vara för klena att blanka sina skodon och hämta in friskt vatten i sina rum. Hvarenda gosse måste från tidigaste år vänjas vid tanken, att han af bekvämlighet kan få precis hvad han vill bereda sig, och att mamma eller systrarna ej komma att förnöta sitt lif med att passa upp honom.

Vanan är en utomordentlig läromästarinna. En på sådant sätt uppfostrad gosse skall reda sig lika bra inomhus som flickan med husliga vanor, och gossen skall icke ha gått förlustig någonting vare sig i kunskapsväg, kroppslig smidighet eller karaktärsutveckling. Tvärtom.

Men när hvarje familjmedlem sörjer för trefnad inom sitt enskilda lilla område, bortfalla härigenom ganska många omsorger för husmodern med för få tjänare. Att framtiden icke visar oss någon annan väg till hemtrefnad än i den här riktningen, därpå tyda redan alla tecken. Den tjänarinnehjälp, som blir att tillgå för hemmen, måste framför allt reserveras för de *små* barnen, för familjens åldrande medlemmar och för de sjuka.

Enklare lefnadsvanor — minskade fordringar på klädlyx och materiell njutning — äro oeftergifliga villkor för en framtida lycklig sammanlefnad mellan makar utan rikedomar.

Men en reel hjälp för hushållsväsendet på landet skulle väl äfven vinnas genom sådana anstalter som de här ofvan antydda?

Ett första försök skulle naturligtvis ha svårigheter att öfvervinna, innan framgången kom. All erfarenhet är köpt med uppoffringar, och banbrytares lott är vanligen icke fallen i det lustiga. Men vi ha ju alltid sett, att hvilket praktiskt arrangemang som helst, som fyller ett behof, förr eller senare slår igenom och därefter blir oumbärligt.

EN PYRRHUSSEGER. SKISS AF GEORGINA BARTHOLIN-DAHLANDER.

DET VAR middagstid och strålande vårväder med sol och blå himmel. Ännu visserligen något kallt och skarpt i skuggan, men dock vår — vederkvickande, upplifvande vår, med fågelkvitter i buskar och träd. Allt andades nytt lif efter den långa, mörka vintern med omväxlande snö och slask.

Vid gathörnen stodo ballongförsäljarne med väldiga knippen af röda och blå gummiballonger, som lyste i solskenet likt jättestora vindrufsklasar. Och tusentals blå och bruna barnaögon stirrade med längtansfulla blickar upp mot de frestande leksakerna, som vajade lätt för vinden.

I Humlegården vid den stora sandhögen var det ett myllrande lif af barn i alla åldrar. Det var, som om solens värmande strålar plötsligt hade utkläckt myriader af leende glada barnansikten, hvilka liksom fåglarne tilljublade våren sitt välkommen.

På en bänk ett litet stycke därifrån satt en ung flicka och följde med ögonen en skara barnungar, som med stor ifver sysslade med att baka bullar i sanden, den ena bredvid den andra.

Hon kom så tydligt ihåg, när hon själf var liten och satt på samma sätt och gräfde i det mjuka, ännu fuktiga gruset, som satte sig fast som skorpor på de små fingrarne och trängde ned i skorna och ibland ned på ryggen med, där det låg och krafsade så lustigt på den fina huden.

Ofrivilligt drog hon en suck vid tanken på denna länge sedan hänsvunna tid med all sin glädje och sorg och med alla sina tårar, som lika hastigt kunde förvandlas till skratt och munterhet.

Hon lyfte en bukett friska pingstliljor, som låg på bänken bredvid henne, upp mot sitt ansikte och inandades deras starkt kryddade doft. Med sin ena obehandskade hand strök hon sig lätt öfver pannan, liksom för att jaga bort en pinande tanke.

Om hon blott kunde komma till klarhet med sig själf . . . Men det var som om två lika starka makter stredo om herraväldet i hennes själ. Så länge hon hade lyssnat till alla de varma, hänförda orden och sett in i de djupa, mörka ögonen, hade hon nästan tyckt han hade rätt. Men nu, sedan han var gången, och hon icke längre hörde hans röst, nu tyckte hon det var så mycket, som hon icke var fullt säker på själf.

Han hade talat så djupt allvarligt och sett så bedjande på henne, då han sagt henne, att för honom var det en lifssak, och att han skulle anse henne för den modigaste, stoltaste kvinna, om hon utan alla dumma ceremonier ville binda sig vid honom och följa honom åt. De skulle visa världen, hurusom två människor utan alla yttre band och utan att foga sig i vidriga, lögnaktiga former vågade lefva lifvet tillsammans i frihet, endast knutna till hvarandra med kärlekens starka, djupa, rena känslor.

"Ack, Marta", hade han sagt, "jag skall bli så stolt öfver dig, då du på en gång är min älskade, min hustru, min madonna, för hvilken jag vill offra mitt hjärtblod. Säg det, älskade, säg det stora gudomliga ordet, att du vill följa mig och förstå mig helt!"

Hon hade suttit som i en dröm, medan han talat. Hans ord hade nästan velat kväfva henne. Solen hade förmörkats af en tung förbiglidande skugga, hon frös invärtes. Allt det som så länge varit hennes käraste dröm, att få lefva för och med den hon älskade, blef nu någonting, som uppfyllde henne med sorg, rädsla och ångest.

Till sist hade han väl själf lagt märke till, hur olycklig hon måtte sett ut, ty han stannade midt i sin ordström och slöt hennes små kalla händer i sina.

"Nej, nej, Marta, barnet mitt, se icke så förskrämd ut. Jag fordrar ju inte att du skall bestämma dig med detsamma. Tänk på hvad jag har sagt och sök att förstå mig riktigt, så skall du se, att du snart blir lika klar och säker på saken som jag själf."

Och därpå hade han sett på henne med det glada, frimodiga leendet, som hon aldrig kunde motstå. Men för första gången hade hon icke kunnat besvara det, utan böjt sitt hufvud och sökt att dölja de frambrytande tårarne.

Strax därefter hade han gått sin väg. Han måste på bestämd tid tillbaka till sjukhuset, där han var anställd som underläkare. Och hon skulle hem till middagen i pensionatet.

Men hon kunde icke besluta sig för att gå hem, utan blef i stället kvarsittande på bänken, efter att han sagt henne farväl. Hon tänkte med motvilja på den kvalmiga matsalen och på de främmande gästerna med sina liknöjda miner och sitt eviga pladder.

"O, den som nu hade haft ett hem — en mor!"

En känsla af ensamhet smög sig öfver henne med en förut okänd makt.

Hvarför hade hon så tidigt blifvit hemlös och utkastats i världen bland människor, som alla voro henne mer eller mindre likgiltiga?

Om hon nu hade haft ett hem, en far eller mor, månne Axel då också skulle gjort henne detta förslag, eller var det för att hon stod ensam och utan stöd, som han tänkt sig kunna lättare öfvervinna hennes betänkligheter?

Nej, fy, det var en stygg tanke — för honom var det nog verkligt allvar.

Hvarför då icke följa honom och göra honom glad och lycklig? Hon hade ju ingen att rådspörja, ingen som komme att sörja öfver hvad hon gjorde. Och själf hade hon också svaga, oklara begrepp i frågan. Hvarför då icke hellre låta sig ledas af hans starka vilja och kasta sig i de armar, som i oändlig kärlek utsträcktes emot henne?

I detsamma slog klockan 5 i Johanneskyrkan.

Hvad i all världen tänkte hon på? Hur länge skulle hon bli sittande där? Hon såg så tydligt fru Stråles sötsura min, när hon nu komme hem, hon hörde hennes ironiska svar på de ursäkter hon komme att anföra. "Gubevars, hon hade ju sin frihet, icke kunde hon begära, att Marta skulle tänka på sådana småsaker, som att hon gjorde andra onödigt besvär . . ." Och så alla de andra damernas nyfikna frågor, hvar hon hade varit, om hon hade träffat sin fästman, om de kanske hade dinerat ute o. s. v.

Hvad hon var utledsen på det lif hon nu förde!

De skulle bara veta det, alla de som nu missunnade henne för att hon hade sina egna pengar och kunde göra och låta hvad hon själf hade lust till, hur föga verkligt fri hon i grund och botten kände sig . . .

Långsamt och motvilligt reste hon sig för att gå hemåt.

Polera Edra metallsaker med
Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!

Det var afton. Marta satt i sitt eget rum, efter att ha hållit till godo med pensionatfruns hånfulla anmärkningar, medan hon förgäfves sökt att få ned några munsbitar af den föga tilltalande uppvärmda maten.

Hon satt på en låg stol framför den utbrända brasan och lutade sitt hufvud mot stolryggen. Hon frös och kände sig illa till pass med en svidande obehaglig känsla af hunger och trötthet.

Så hörde hon en ringning på tamburklockan, och strax efteråt knackade det på hennes dörr. Och innan hon fick tid att svara, var dörren öppnad, och hon hörde Axels välkända stämma säga "god afton".

"Jag kom egentligen för att locka dig med ut i det härliga månskenet. Det var mig omöjligt att sitta hemma i afton . . . Men hur är det fatt med dig? Du är ju iskall på händerna. Kom, får jag se på dig. Jag tror sannerligen du har gråtit också! . . . Kan du då alldeles inte förstå mig? Har jag så helt och hållet misstagit mig på dig? Jag har ju alltid trott, att du delade mina åsikter. Och nu, då det gäller att visa i handling, hvad jag tog för en självklar sak, nu är det som jag plötsligt talade med en främling, en utomstående . . . Är du så alldeles emot mina önskningar, så låt oss icke tala mera därom. Men det måste jag säga dig, Marta, i och med detsamma försvinner också något af det bästa, det renaste i vårt förhållande, om du tvingar mig in i den gamla slentrianen, som jag af allt mitt hjärta föraktar. Och hur tror du jag skall kunna arbeta för mina idéer, när jag icke själf får utföra dem i handling? Du tar sannerligen ett stort ansvar på dig, Marta. Svara mig nu, hvad vill du vi skola göra?"

Han hade dragit henne ned i soffan och försökte i halfdunklet ifrigt att läsa ett svar i hennes ansikte. Men han kunde icke tyda de sänkta ögonens språk, och de röda läpparne voro fast tillslutna.

"Nåväl, då du icke tycker jag förtjänar ett svar, så är det bäst jag går igen. Jag har sannerligen mer än nog att göra där hemma, och har jag kommit olägligt så . . ."

Han hade sprungit upp och gick häftigt några slag fram och tillbaka på golfvet.

"Axel, du måste ha tålamod med mig. Jag kan icke som du se på denna sak blott från en sida. Jag tycker det är så mycket, som kan sägas både för och emot. Jag vill så gärna tro du har rätt, men säker på det är jag ännu icke."

"Säg mig då, hvad du är rädd för? Tviflar du på mig?"

"Nej, men hvad tror du folk skall säga, Axel? Tänk på världens dom. Det är icke många, som skola betrakta vårt förhållande på samma sätt som du. Tror du inte, man skall smutskasta oss?"

"Jaså, folks prat har mer att betyda för dig än min önskan. Låt oss då icke tala mera om saken. Men så är du inte den jag hade trott . . . Förlåt mig, om du nu finner mig hård och orättvis. Men kan du förstå, hvad det vill säga, om man tycker sig ha stått och skådat ut öfver all världens härlighet, och man så plötsligen sjunker ned igen i mörker och dy? . . . Du vet, att när jag först lärde känna dig, stod jag ensam i världen. Jag var en fattig pojke utan släkt, som aldrig hade känt vare sig far eller mor. Min uppfostran fick jag på andras bekostnad. Och hela mitt lif har jag lidit af att vara andra tack skyldig för hvarje brödstycke och hvarje klädesplagg jag fick . . . Hela min skoltid hade jag matdagar hos mina skolkamraters mer lyckligt lottade familjer O, hvad det kunde pina mig att se dessa hem med allt lifvets goda, från det minsta till det största, där jag kände mig så främmande.

(Forts.)

STOCKHOLMS HÖGSKOLA OCH DESS 25-ÅRSJUBILEUM.

BLAND de vaknande sträfvandena att på alla områden höja svenskarnes andliga kraft och materiella välstånd framstår främjandet af vetenskaplig forskning och undervisning såsom den icke minst viktiga uppgiften. Och ur denna spontana känsla hos en flock ljusälskande människor var det som tanken på upprättandet af en högskola i Sveriges hufvudstad framträdde för åtskilliga årtionden sedan. Redan på Johan III:s tid upprättades 1576 i Stockholm under det då brukliga namnet Collegium ett slags högskola, med lokal i gråmunkeklostret på Riddarholmen. Denna lärdomsanstalt, hvilken började i katolicismens tecken för att sedan antaga en protestantisk hållning, förenades med Uppsala universitet, då detsamma återupprättades 1593.

År 1626 gjordes i Stockholm ett nytt försök till upprättande af ett slags högskola, men äfven denna bildningshärd splittrades snart.

Den nuvarande högskolan har för sin tillkomst att tacka det hösten 1869 bildade sällskapet "Högskoleföreningen i Stockholm", hvars mål var att arbeta för upprättandet af ett universitet i hufvudstaden, "Stockholms högskola". Denna förening, bestående af 75 ledamöter, uppgjorde för sig stadgar, i hvilka bestämdes, att densamma skulle arbeta för högskolans ekonomiska förkofran, och att den ej skulle upplösa sig, förrän högskolan hunnit den utveckling att dess framtid kunde anses betryggad. Sedan insamling af medel fortgått under mellantiden, fastställde föreningen 1877 "grundstadgar" och 1878 "ordningsstadga för Stockholms högskola".

Höstterminen 1878 öppnades preliminärt föreläsningar i fyra ämnen, tillhörande den naturvetenskapliga fakulteten. 1881 tillsattes de två första ordinarie professurerna (i matematik och mineralogi-geologi). Sedermera hafva småningom nya läroämnen tillkommit, och för närvarande räknar högskolan, förutom öfriga lärare, 10 professorer, nämligen: professor Gösta Mittag-Leffler (ren matematik), professor Wilhelm Leche (zoologi), professor Otto Pettersson (kemi), professor L. E. Phragmén (högre matematisk analys), professor Svante Arrhenius (fysik), professor Wilhelm Bjerknes (mekanik och matematisk fysik), professor N. G. Lagerheim (botanik), professorn friherre Gerhard de Geer (geologi), professor Oscar Levertin (litteraturhistoria), och professor Gustav Cassel (nationalekonomi med finansvetenskap). Som högskolans rektor fungerar friherre de Geer.

Till en början höllos föreläsningarna i Stockholms slöjdskolas lokal och därefter, intill slutet af vårterminen 1880, i Vetenskapsakademiens hörsal. Sedermera, då flere institutioner upprättats, hyrdes egen lokal dels i latinläroverkets nya hus på Norrmalm, dels uti en staden tillhörig byggnad. Från och med höstterminen 1885 äro Stockholms högskolas alla institutioner (med undantag af allmänna biblioteket) föreläsningssalar etc. inrymda i en särskild, för ändamålet inrättad lokal i huset n:r 30 vid Kungsgatan. Hittills äro vid högskolan en fysisk, kemisk, mineralogisk-geologisk, botanisk och zootomisk instutition med delvis synnerligen värdefulla och rikhaltiga samlingar upprättade. Högskolan förfogar desslikes öfver ett allmänt bibliotek, omfattande omkring 23,000 band, hvarförutom de särskilda institutionerna äro försedda med specialbibliotek, som tillsammans utgöra flere tusen band.

Den ekonomiska offervilligheten af korporationer och enskilda till högskolans utveckling visar vackra resultat.

Stockholms stadsfullmäktige ha under en följd af år beviljat ett årsbidrag af 40,000 kr. Större till högskolan skänkta fonder äro: J. Michaëlsons fond till professur i allmän biologi, fonden till minne af Wagener Smitt, donerad af J. W. Smitt, till professur i kemi, L. J. Hiertas fond till professur i nationalekonomi, L. Monténs, C. D. Ströms och F. G. Törners fond till professur i matemat. naturvetenskapliga fakulteten, O. I. och E. F. Hagelstams fond till fri professur och I. A. Bergs fond till professur i konsthistoria, hvilkas sammanlagda belopp komma millionen nära. År 1893 öfverlämnades till högskolan genom testamente af fabriksidkaren John Söderberg den största donation, som dittills af enskild man gifvits till något kulturändamål i Sverige, nämligen 2,036,828 kronor. Fyra år senare öfverlämnades af generalkonsul J. W. Smitt ett belopp af 100,000 kronor till en stipendiefond, och samme man har vid sitt nyligen timade frånfälle donerat ytterligare 400,000 kronor, hvaraf hälften skall användas för den tillämnade juridiska fakulteten. Äfven har högskolan fått mottaga 10,000 kronor från den nyligen aflidne kamrer C. H. Brandel.

Stockholms högskola kan nu blicka tillbaka på en 25-årig verksamhet i det vetenskapliga forsknings- och undervisningsarbetets tjänst, och hon kan göra det med berättigad stolthet i förvissningen att ha gjort en afsevärd insats i det gemensamma kulturarbetet. Men med hennes växande undervisningsverksamhet följa ökade kraf på hennes förmåga att allsidigt tillgodose sina lärares och lärjungeskarors behof af bekvämlighet och studiero. Bland de uppgifter, som inom den närmaste framtiden föreligga högskolan, är hennes byggnadsfråga därför en af de angelägnaste. Först när högskolan erhållit sitt eget hus, vinner hon önskvärd trygghet och hemtrefnad i sina arbeten samt mera självständighet i sitt yttre framträdande. Högskolan förfogar redan öfver en egen tomt i kvarteret Kungsten, som af henne förvärfvats från Lars Johan Hiertas arfvingar, dels genom gåfvobref, dels genom köp. Vidare ha utsedda kommitterade uppgjort ett byggnadsförslag med hänsyn till denna tomts begagnande, af hvilket förslag, utfördt af arkitekten V. Bodin, vi äfven meddela en afbildning.

Det är önskvärdt, att denna högskolans trängande byggnadsfråga finner en snar och tillfredsställande lösning. Man får väl ock hoppas, att villiga och framsynta mecenater ej heller nu skola saknas, som för detta ändamål äro benägna att räcka en hjälpande hand. —

Stockholms högskolas 25-årsjubileum högtidlighålles i morgon fredag med en fest i Vetenskapsakademiens hörsal, hvarvid representanter för samtliga nordiska universitet äro inbjudna att närvara. Vid den tankens tornering, som då skall göra minnesstunden strålande, kommer gifvetvis ej att fattas förhoppningsfulla ord om det unga lärdomssätets framtida förkofran.

Och i dessa ord instämmer hjärtligt hvarje uppriktig vän af svensk odling.

Hygieniskt!
Praktiskt!
Ekonomiskt!
Vesta-Bindor
Tvättbara Dambindor.
4-dubbla.
Stickade.
Mjuka.
Pris pr kartong om 6 bindor med stark gördel
Kr. 4: —.
Wilh. Becker,
— Kungl. Hofleverantör. —
5 Malmtorgsgatan, STOCKHOLM.

Har Ni profvat Arguelloblandning?
Extra Kaffeblandning à 1.50 pr kg.
GUNNAR STENBERG, ✶ Thé- och Kaffehandel, ✶
7 Stortorget 7 STOCKHOLM.
Rikstel. 8039. Allm. Tel. 1290

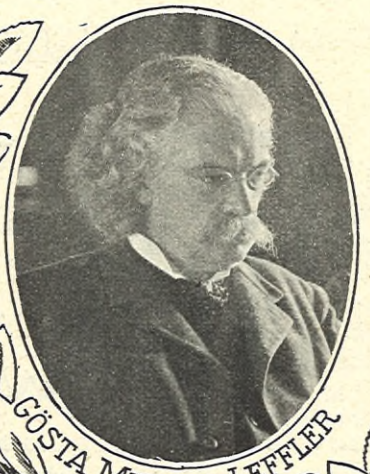

GÖSTA MITTAG-LEFFLER

WILHELM LECHE

OTTO PETTERSON

EDVARD PHRAGMÉN

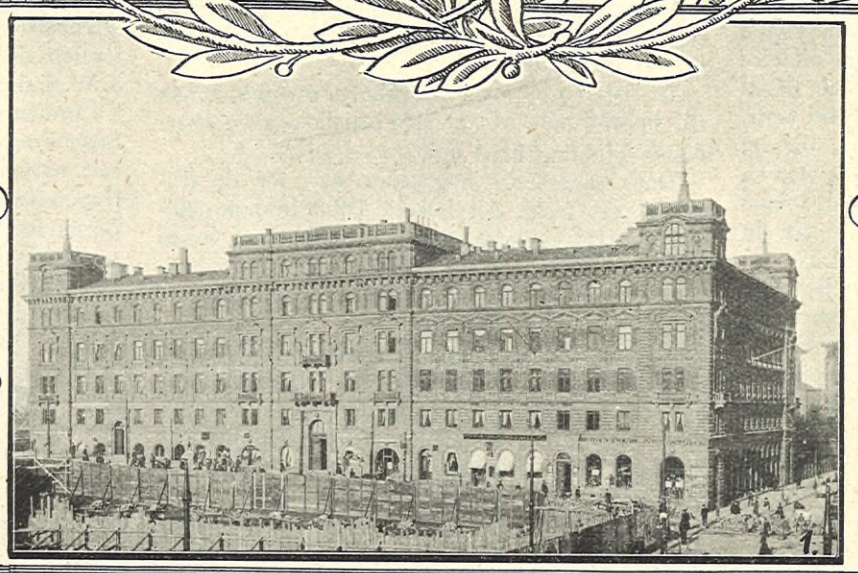

SVANTE ARRHENIUS

VILHELM BJERKNES

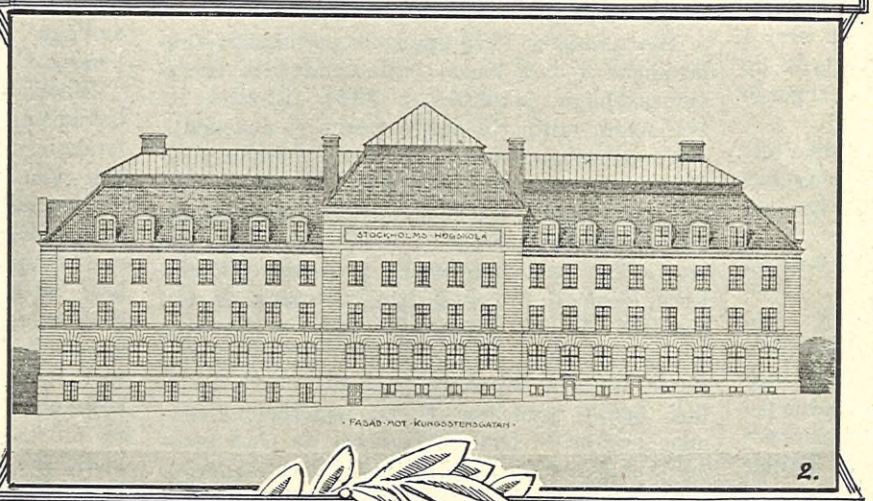

STOCKHOLMS HÖGSKOLAS 25 ÅRS FEST.

GUSTAF LAGERHEIM

OSKAR LEVERTIN

GUSTAV CASSEL

GERARD DE GEER

PORTRÄTT AF SAMTLIGA PROFESSORER VID STOCKHOLMS HÖGSKOLA. HÖGSKOLANS NUVARANDE LOKAL, KUNGSGATAN 30, SAMT DEN PROJEKTERADE HÖGSKOLEBYGGNADEN I HÖRNET AF DROTTNING- OCH KUNGSTENSGATORNA.

DOKTOR ERNST WESTERLUND MED FRU PÅ 65-ÅRSDAGEN. BLOMSTERHYLLNINGEN I DERAS HEM I ENKÖPING. FOTO FÖR IDUN AF A. WILLMANSON.

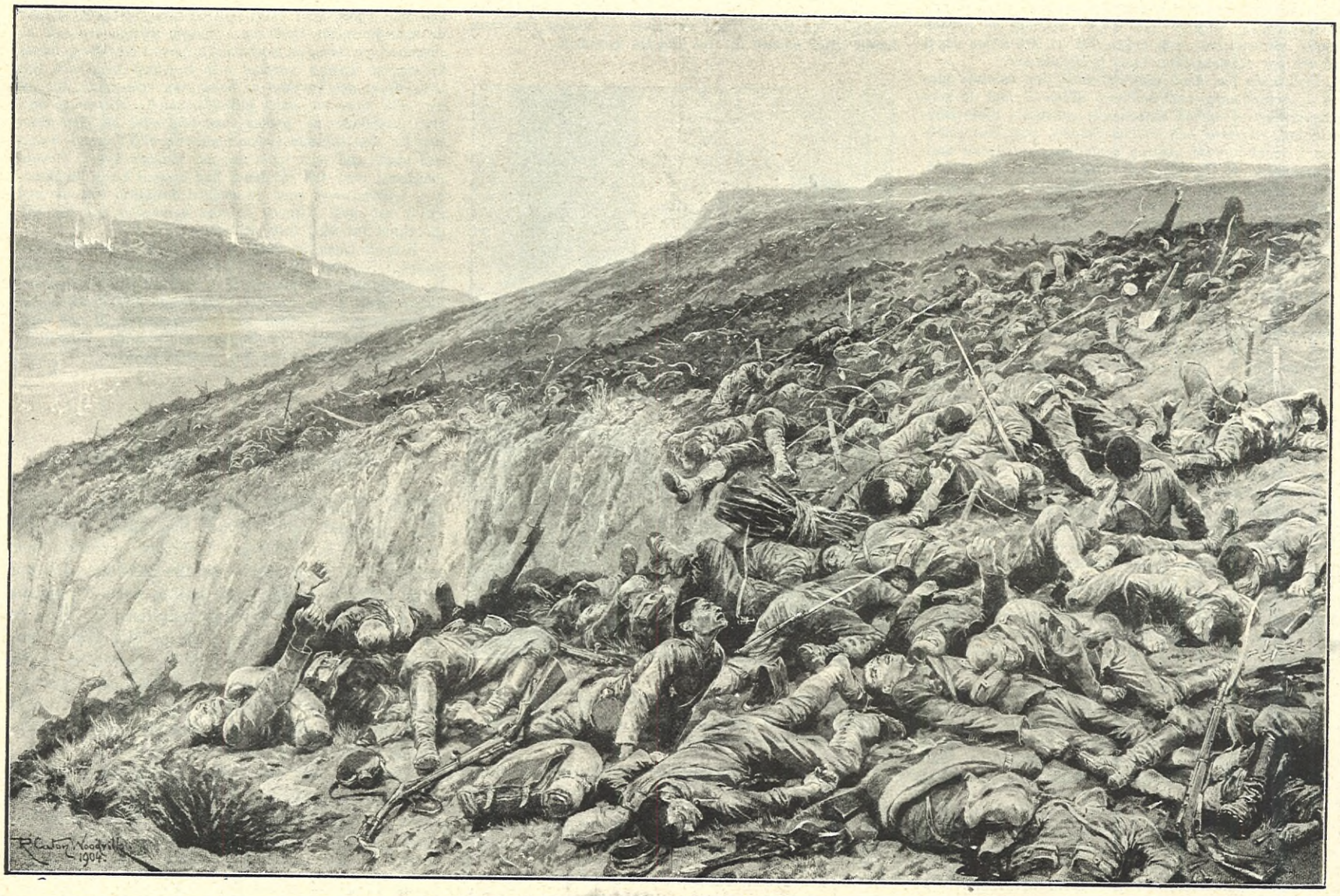

ETT OSTASIATISKT SLAGFÄLT. SOU-SHAN, EN AF KULLARNE KRING LIAOJANG, EFTER DRABBNINGEN.

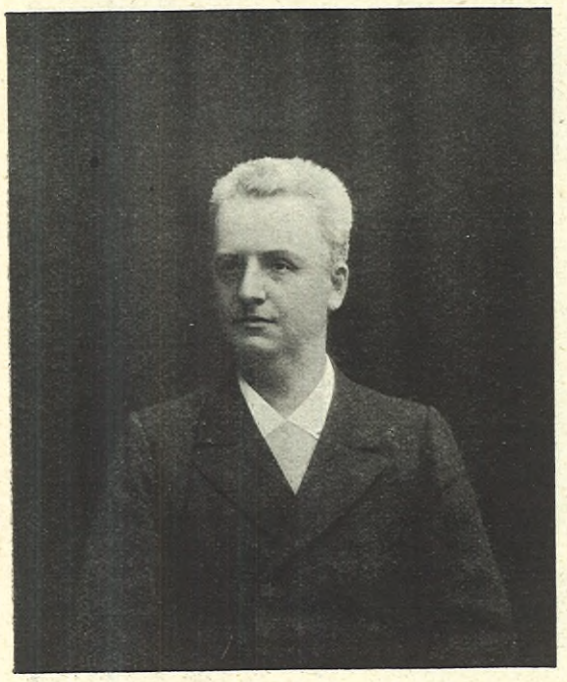

K. P. ARNOLDSON.

SEXTIO ÅR fyller i dag, den 27 oktober, den nitiske fredsifraren och skriftställaren *K. P. Arnoldson* — som bekant en bland de kandidater, som allt sedan Nobelstiftelsens grundande af en utbredd opinion framhållits till erhållande af fredspriset. Med anledning af märkesdagen har Arnoldsons förläggare, hr G. Walfrid Wilhelmsson, utgifvit en ståtlig festskrift, hvilken, utom en utförligare skildring af den svenske fredskämpens lifsverk af redaktör Axel Svenson, meddelar varma hyllningsord från Björnstjerne Björnson, Fredrik Bajer och Edvard Wavrinsky.

K. P. Arnoldson är född den 27 oktober 1844 i Göteborg, hvarest han genomgick några klasser i högre elementarläroverket. På grund af medellöshet måste han ganska tidigt afbryta sina studier och tog anställning vid statens järnvägar, där han slutligen efter skilda befattningar blef stationsinspektor. Från tidigaste ynglingaår idkade han dock samtidigt en rastlös litterär verksamhet, och redan vid 21 års ålder utgaf han ett par religionsfilosofiska publikationer.

Fredsidén har dock alltjämt varit den ledande tanken i Arnoldsons skriftställeri, äfven i alla de som fredsskrifter ej direkt betecknade arbeten i historiska, politiska, religiösa och sociala ämnen, som han publicerat i de af honom utgifna periodiska skrifterna Sanningsökaren, 1877—81, och Folkets bok, 1882—84, samt i mångfaldiga artiklar i tidningar och tidskrifter. Jämsides härmed har han som föreläsare, talare och organisatör verkat för denna idé såväl i allmänhet som ock i synnerhet för ett godt förhållande mellan broderfolken på den skandinaviska halfön.

Efter sitt inträde i riksdagen år 1881 och sin fredsrörelsen betydelsefulla neutralitetsmotion år 1883 utgaf han en broschyr i neutralitetsfrågan, hvilken strax efterföljdes af "Fredsarbetet och dess motståndare" (i norsk öfversättning 1890). Under sin riksdagsmannatid — två perioder — lade han såsom redaktör för "Tiden", 1883—85, "Stockholm", och "Fredsvännen", 1885—88, ofta sitt ord i vågskålen för ett broderligt förhållande mellan Nordens folk och för erkännande af Norges berättigade ställning inom unionen.

Särskildt märklig i detta afseende är den 1895 utgifna publikationen: "Fred med Norge, unionen må bära eller brista". Flere af hans fredsskrifter ha öfversatts till norska, engelska och tyska samt försetts med förord af Björnstjerne Björnson, Bertha von Suttner m. fl.

Resultatet af sitt tänkande och sitt mångåriga forskarearbete i fredssakens tjänst framlade Arnoldson åren 1900 och 1901 i det omfattande verket *Seklernas hopp, en bok om världsfreden*, hvilket af kritiken samstämmigt blifvit betecknadt som ett sekularverk af bestående värde, en epokgörande källskrift för alla vänner af fred och skiljedom, en på rena historiska fakta grundad historiens filosofi, "en lärd historikers och filosofs väldiga anklagelseakt mot mänsklighetens förbannelse".

Arnoldson har äfven utvecklat en betydelsefull mission i senaste årtiondens upplysningsarbete, dels som en af stiftarne och organisator af Svenska Fredsföreningen, dels som föreläsare och föredragshållare. Hans framställningssätt är fängslande, klart och rakt på sak gående.

Då man ser tillbaka på hvad Arnoldson utfört, måste man säga, att hans verksamhet varit högst betydande och hans produktivitet som bokförfattare, tidningsman, tidskriftsredaktör, riksdagsman och föredragshållare storartad. Resultatet är också, att han i högre grad än någon annan i vårt land påverkat opinionen till fromma för fredssaken och skaffat samtliga fredsvänner i landet ett synnerligen värdefullt material af fakta, en vapensamling, som långt fram i tiden skall bli af oskattbart gagn i kampen för världsfreden.

Under de senaste åren har han pröfvats af sjukdom och motgångar, men ännu alltjämt omfatta hans outtröttliga intelligens och varma hjärta med samma nit den ideella sträfvan, han så helt gjort till sitt lifsmål.

UR DAGSKRÖNIKAN.

ENKÖPINGSDOKTORNS 65-årsdag. D:r Ernst Westerlund i Enköping fyllde sistlidne lördag 65 år, hvarvid den populäre läkaren mottog talrika bevis på vänskap och tillgifvenhet från när och fjärran. En mängd vänner och bekanta uppvaktade honom i hans hem och 100-tals telegram från skilda orter i Sverige, Norge och Finland tolkade fjärrboende f. d. patienters sympatier för den frejdade läkaren.

Med anledning af den festliga händelsen meddelas i dagsnumret en gruppbild af doktor W. och hans maka i ramen af den rika blomstergärd, hvarmed tillgifvenheten fyllt det vackra doktorshemmet.

GROSSHANDLAREN AUGUST RÖHSS, den vidt kände göteborgsköpmannen och mecenaten, har i dessa dagar aflidit i sin hemstad efter en längre tids lidande.

Grosshandlar Röhss och hans makas porträtt och biografier återfinnas i Idun n:r 46 för år 1902, hvarför vi nu inskränka oss till detta korta omnämnande om dödsfallet, i det vi samtidigt hänvisa till det nämnda Idunsnumret.

KUNGSBACKAGUMMAN var det populära namnet på en kvinnlig, i dagarna afliden naturläkare, hos hvilken lidande medmänniskor från alla delar af vårt land sökt och funnit hjälp för särskildt benskador och andra yttre åkommor. Hennes borgerliga namn var Brita Anna Anderson, och hon bodde på Hambrö gård i staden Kungsbackas omedelbara grannskap.

Hon hade städse stor praktik, af hvilken en väsentlig del sköttes pr post — fattigt och burget folk om hvartannat skref nämligen till henne och redogjorde för sina åkommor, hvarpå hon sände sina ordinationer.

Den bild af den nu bortgångna »doktorinnan», som här meddelas, togs för tre veckor sedan och framställer henne sittande utanför sin stuga och i färd med att mottaga bref och tidningar af postbudet. Den aflidna besörjde sin praktik in i det sista, ty döden drabbade henne efter endast ett par dagars sjukdom.

»KUNGSBACKAGUMMAN» MOTTAGER DAGENS POST. FOTO FÖR IDUN AF ANNA BACKLUND.

TILL FÖRMÅN FÖR HEMMEN FÖR ARBETERSKOR, hvilkas uppgift att motverka inneboendesystemet genom att bereda unga, ensamstående arbeterskor billig och hemtreflig bostad är erkänd såsom samhällsnyttig och behjärtansvärd, kommer en försäljning att anordnas å Restaurant Runan, Brunkebergstorg n:r 15, onsdagen den 2 och torsdagen den 3 november kl. 11 f. m. till 9 e. m. Gåfvor mottagas tacksamt å Runans festsal d. 1 nov. kl. 10 f. m.—4 e. m.

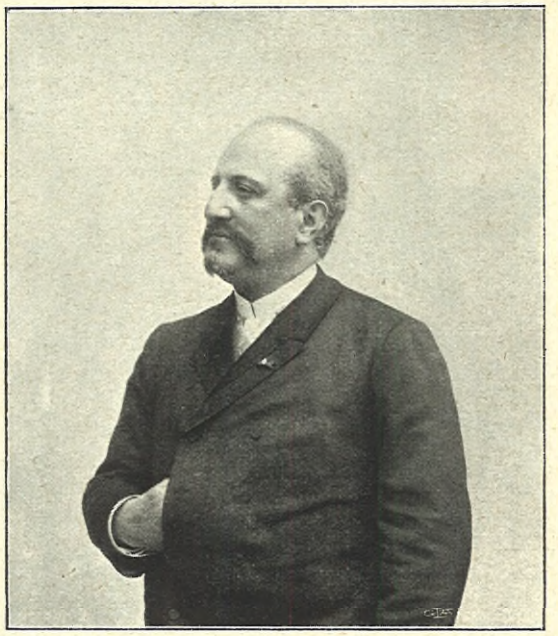

KONSUL BERNHARD LANG.

DE EJ FÅ skandinaver, som de första dagarna af sistlidne april månad bevistade den första internationella skolhygienska kongressen i Nürnberg, hade då tillfälle att lära känna och högakta den man, hvars bild vi meddela här ofvan. Det var nämligen ett sällspordt gästvänligt och i alla andra afseenden angenämt mottagande, som svensk-norske konsuln och danske vice konsuln i Nürnberg Bernhard Lang då beredde den skara svenska, norska och danska, för skolhygienska frågor intresserade lärare och läkare, hvilka vid den nämnda tidpunkten deltogo i den af öfver 1,500 personer från de mest skilda länder besökta kongressen. Men det var icke första ej heller enda gången, som konsul Lang gjort sig förtjänt af minnesgod hågkomst från skandinavisk sida. Den 25 sistlidne september kunde konsul Lang, trots sin jämförelsevis höga ålder obruten till själ och kropp, fira sitt 30-års jubileum såsom svensk-norsk konsul i Nürnberg, och redan lång tid, innan de trettio åren begynte, hade han stått i intim affärsförbindelse med de skandinaviska länderna. Många, många äro ock de skandinaver, som på konsulatkontoret i Nürnberg mötts af konsul Langs vänliga och fryntliga blick och fått röna hjälp och bistånd af hans rika erfarenhet, för att nu icke tala om hans gifmilda hand. Huruvida den, som klappade på porten, var hög eller låg, har intet betydt: den infödde tyske mannens välklingande svenska språk gaf dem båda samma vänliga svar. I sammanhang med sitt jubileum har konsul Lang ihågkommit Sofiahemmet med en vacker donation och därmed gifvit ett nytt uttryck åt sina sympatier och sin tillgifvenhet för vårt folk och vårt land.

Konsul Lang är född den 16 april 1839 i Treuchtlingen i Bayern. Efter att ha förvärfvat sig en grundlig utbildning i köpmansyrket, ägnade han sin mannaålders kraft åt en mycket omfattande affärsverksamhet i Nürnberg, i hvilken stads kommunala lif och storartade utveckling han ingripande deltagit. Konsul L. är riddare af Vasa- och S:t Olofsordnarna.

B.

NÅGOT OM BARNAVÅRD.

EN YNGLING frågade en gång en vis gammal man, hvad han ansåg vara det dyrbaraste på jorden. "*Barnet*", svarade den vise. Och visst måste vi alla instämma i detta svar. Hvad skulle väl kunna vara dyrbarare än den ännu ofördärfvade människan! Hon är ju det högsta vi känna till af alla Guds skapelser. Och fastän vi ej veta, "hvad vi skola varda", ana vi dock, att människans utvecklingsmöjligheter äro oändliga, och vi veta, att det mål, hon en gång kan uppnå, är högre än hvad vi här ens kunna fatta.

Hvilken stor och helig uppgift är det ej då att från begynnelsen hafva hand om denna dyrbara evighetsvarelse, hvilkens både lekamliga och andliga utveckling i så hög grad är beroende af den vård han erhåller och den omgifning han har äfven under de allra första åren af sitt lif!

SVEN E. STRÖMBERGS BOSÄTTNINGSMAGASIN, RIKS 98 99. **Drottninggatan 66, Stockholm.** ALLM. 98 99.
Stort sortiment af ***Tyll-, Tråd- och Yllegardiner. Kork-, Axminster-, Argaman-, Kidderminster-, Smyrna- och Orientaliska Mattor. Låga priser. Reel behandling.***

Men hvilka är det väl nu, som åtaga sig att, antingen som mödrar eller barnsköterskor, uppdraga dessa små ömtåliga plantor i Guds vingård på jorden?

Jo, ofta ännu outvecklade unga kvinnor, några till och med ej fullvuxna, som ej ha begrepp om hvilket heligt ansvar de iklädt sig, eller någon insikt i den barnavård, som kan vara ett medel i Guds hand till det lilla barnets, i både moraliskt och lekamligt afseende, sunda utveckling.

Det är ju ett faktum, att ett friskt barn nästan alltid är ett snällt barn. Och då nu en förståndig och omsorgsfull skötsel verkligen så väsentligt bidrager till att hålla barnet friskt, så bidrager den sålunda på samma gång till att det blir snällt, helst om det har endast lugna, blida och vänliga människor omkring sig. Barnet får härigenom den vanan att vara snällt.

Om barnet däremot, i följd af en i ett eller annat afseende oförståndig skötsel, från första början blir pjunkigt eller häftigt och otåligt, så kan det för hela lifvet få behålla dessa lynnets svåra lyten.

Hur mången ung mor skulle ej gärna offra, om det så vore sitt eget lif för sitt barns väl! Men ändå händer det ej sällan att hon rent af skadar det, blott emedan hon ej *vet*, hur hon rätt skall sköta det.

Våra unga flickor ha i dessa tider tillfälle att inhämta insikt i alla möjliga yrken och kall — *utom* i det för hvarje kvinna naturligaste och viktigasta, nämligen barnavård. Och dock ha väl de flesta kvinnor under någon tid af sitt lif den uppgiften att vårda egna eller andras barn. Det är förunderligt, att denna betänkliga brist i kvinnans uppfostran så länge blifvit ignorerad.

Men lyckligtvis ha kvinnorna själfva på senare tiden börjat inse nödvändigheten af att något blir gjordt för att afhjälpa densamma. En förening har bildats, som kallar sig *Sällskapet Barnavård*. Och detta sällskap har redan åstadkommit ganska mycket för den goda sakens befrämjande. Det har redan för ett par år sedan upprättat en anstalt, där unga kvinnor mot en viss afgift få både teoretisk och praktisk undervisning i barnavård. Anstaltens lokal är Brännkyrkogatan 88 på söder. Den står under h. k. h. prinsessan Ingeborgs beskydd, och dess verksamhet har hittills varit välsignelserik.

Men tydligt är, att ej blott *en* sådan skola kan fylla det ifrågavarande behofvet. Några för saken intresserade personer ha därför sammanslutit sig till en förening, som bär namnet *Klara Barnavård*, och den har beslutat att äfven på norr, nämligen i Klara församling, i anslutning till en s. k. barnkrubba, upprätta en anstalt, där undervisning (alldeles som i Sällskapet Barnavårds ofvannämnda anstalt) skall lämnas i särskildt *späda* barns vård åt flickor, som genomgå eller nyss hafva genomgått folkskolans högsta klass.

H. k. h. prinsessan Ingeborg har värdigats lofva sitt nådiga beskydd äfven åt denna anstalt.

Då meningen är, att de omnämnda flickorna skola erhålla afgiftsfri undervisning, ser sig föreningen *Klara Barnavård* nödsakad att genom en försäljning (se vidare härom i dagspressen) vädja till allmänhetens vänliga offervillighet. Och den är viss i sitt hopp, att åtminstone hvarje tänkande *kvinna* gärna offrar sin skärf för en i så hög grad behjärtansvärd sak som den här ifrågavarande.

HEDDA ANDERSSON.

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGSBYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOPSAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

III.

26:te Okt.

DET ÄR verkligen odrägligt, att tjänstfolk skall hafva förmåga att kunna förbittra ens lif. Ty det är just, hvad de kunna bäst af allt.

Den sista månaden har helt enkelt varit ryslig, tack vare Margret — en finska i tjänarinneskepnad — som jag nu uthärdat med i snart ett år, sedan min snälla, tungsinta Sofi byggt eget bo med sin Erik Mattson.

Finskan var inte tungsint, hon — men argsint var hon desto mer. Hon hade temperament . . .

Eller har man ej skäl att säga det, då hennes blod var till den grad hetsigt, att hon blef rödflammig som en skarlakansfeberpatient, så snart någon vågade antyda, att det hon gjort ej var fullt tillfredsställande.

Och så tillbad hon det andra könet . .

Det kunde hon ju gärna göra också. Det var hennes egen sak. Men då hon nu, trots förbud, ovillkorligen skulle hålla sin andakt — nattetid — i köket och de till hennes kult hörande gudomligheterna voro iförda smutsiga rallarestöflar, förde med sig sprit och höllo oljud, så blef det i längden litet för lifligt för oss — och hon fick afsked.

Men jag kan dock ej säga annat än att hon hade karaktär. — Hon hade gjort en näsdukstvätt åt Olle samma dag som hon fick sin uppsägning, och jag blef utomordentligt öfverraskad vid att se henne stå och stryka näsdukarna följande dag, medan hon väntade på skjutsen. Ty hon var i sitt skarlakansflammiga sinnestillstånd, och då brukade hon minsann ej göra något alls. Jag ville säga några erkännande ord och sade med riktigt vänlig röst: — Det var verkligen bra hyggligt af Margret. — Hvilket jag också tyckte, helst som det var Olle, som hade uttalat de sista afgörande orden angående — rallare nattetid.

— Men du Gud, hvilket svar jag fick — — —

— Inbilla sig aldrig, frun, att jag strukit några näsdukar nu — om det inte varit åt *en karl!* —

Det är väl ändå att vara konsekvent till det yttersta. Jag tycker nästan, att detta hennes sista ord till mig stämmer mig mildt, ty jag kan ej tänka på denna f. d. medlem af vårt hushåll, utan att dra på munnen. Och jag kan ej vara ond på en människa, som narrat mig till skratt. — Dessutom måste jag som kvinna hysa en viss grad af sympati för detta exemplar af mitt kön. Ty aldrig kan jag tänka mig, att någon på allvar skulle kunna besvara hennes ömma låga. Hon var ej så, att man blef glad af att se på henne — Finn-Margret — med små gnistrande bruna ögon och en näsa, som mest liknade en uttrampad herrgalosch, numro 12.

Emellertid blef det en mycket arbetsam vecka, innan den nya tjänarinnan kom.

Då ingen extra hjälp står till att få här i en hast, har det varit att reda sig ensam med Olles handtlangare som hushållsbiträde. Han är för resten inte alls dum, och jag har sagt åt Olle, att, om han ej behöfde honom ute på linjen, skulle jag vilja lära upp honom till köksa.

Men han är en lustig liten man — vår handtlangare-August — och jag tror nästan, att han ifrån början varit ämnad till fruntimmer. Han är sjutton år och ej större än en vanlig elfvaåring med små, små händer och fötter och en späd liten röst.

Det lilla runda ansiktet, omgifvet af lingult hår, är likt ett måladt påskägg — och ser särskildt lustigt ut nu, sedan Olle skaffat honom en galonerad betjäntmössa af militärmodell, som går ned till öronen. Det fanns ju ingen tillräckligt liten nummer . . .

Han har dock varit mig till god hjälp — diskat, sopat, burit vatten och ved och vyssjat lillan, när jag var upptagen på annat håll.

Visserligen var hans första prof som kock ej så lyckadt. — Jag hade drifvit upp rädisor i en låda, och dem bad jag August skölja och ställa i ordning härom-dagen, medan jag dukade middagsbordet, hvilket han också gjorde på sådant sätt, att jag sedan fann dem lifligt kokande i potatispannan. Jag bjöd Olle på profvet, och vi åto upp den ovanliga rätten. Och vi kommo öfverens om att ej vidare använda kokade rädisor. Men jag tror likväl, att jag hellre skulle vilja hafva August i köket än en ny Finn Margret. Ty han är snygg och villig och har ingen utpräglad smak för någon särskild. —

I alla fall är jag nu glad åt att hafva min nya här, helst som hon tycks vara af lugnare slag än finskan. Hilma heter hon och är från Jämtland. Hon hör således till ett för sin intelligens och knipslughet kändt folkslag.

Måtte hon nu ej bara vara slugare än jag själf!

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

28:de Okt.

En alldeles härlig friluftsdag fick jag upplefva i går, och det kunde jag verkligen behöfva efter den sista veckans tjänstgöring som kokerska, barnsköterska och representabel fru i alla fall.

När jag såg ut genom sängkammarfönstret på morgonen, trodde jag, att jag ännu drömde, ty allt var sig olikt där utanför — och o, hur vackert!

Den första snön hade fallit under natten. I ett mjukt fint lager låg den skylande och utjämnande öfver den frusna jordens alla grå kantigheter. Löfträdens kala grenar hade ulliga hvita hängen och hela ådalen uppefter lyste i morgonsolljuset med alldeles nya färger, där till och med skuggorna mellan bergen stodo i klara, ljusmättade förtoningar.

— Olle, vakna då — och se ut! — ropade jag.

Och tack vare allt detta lysande hvita, som trängde sig in genom både fönster och sömntyngda ögonlock — så blef han klarvaken på en gång.

— I dag ska vi jaga hare på spårsnö — sade han, i det samma han fick upp ögonen. — Du också, Sara, bara du kan få lämplig skogskostym åt dig i en hast..

Det var ju någonting vidunderligt att komma ut i skogen en sådan dag — och på harjakt. Och det gick fortare än vanligt den morgonen att komma i ordning både med mig själf och barnen. Stackars lilla Majungen trutade och satte ett par förebrående ögon i mig, ty jag ref visst lite ovarsamt i hennes orediga ljusa hår. Men så hade jag också hufvudet fullt af springande harar och alla möjliga förslag till den där lämpliga skogskostymen, som hela roligheten berodde på. —

I hast åts en ovanligt tidig frukost, hvarpå fru Sara försvann i ett vindskontor, där en del lådor och koffertar voro inställda.

När sedan Olles röst dånade upp genom trappuppgången — var jag färdig till hur många harjakter som helst. Men, som jag ej var fullt säker på att blifva igenkänd, ropade jag försiktigtvis ned mot honom: — Nu kommer jag, Olle — men håll dig fast i någonting! —

När han — tydligen öfverraskad — hade beskådat mig en stund, sade han endast: — Tänker du skrämma dem? — Hvilka? — Hararna förstås — —

Nog ä' det nedrigt, när jag haft sådant besvär — och förresten ej alls tog mig illa ut i mina gamla ridstöfletter, en blå gymnastikkjol, som räckte ett stycke ned på smalbenet, och en mjuk filthatt, som äfven den en gång hört till min riddräkt.

Jag blef också nära på förnärmad och svarade kort:

— Duger ej jaktkamraten, — så kan hon bli hemma. —

Men nu är det ingenting i världen, som Olle är så rädd för som att såra eller göra mig ledsen. Därför skyndade han sig också att hjälpa upp det han nyss sagt med ett förklarande: — Du kan väl begripa att jag menade, att du ser så väldigt stilig och — och ovanlig ut, att de bli förbluffade. Och det ä' för resten fördelaktigt, när vi inte ha någon riktig harhund — ty nu bli de kanske så häpna, att de bli sittande — hararne. Och så skrattade Olle och gaf mig en kyss, och tyckte, att han hade sagt något utmärkt.

— Men jag tyckte likväl, trots det där om hunden — att vi skulle taga Cæsar — vår ovanligt kloka och trefliga fågelhund — med. Ty det hör ju till att ha' hund med. Det är väl ej så kinkigt af hvad slag den är. Och som Cæsar tyckte detsamma som jag och uppgaf glädjetjut vid åsynen af vår utrustning — så blef det som vi ville — och vi voro tre som i den friska morgonstunden gingo till skogs.

Jag föreslog att taga revolvern med, då jag ingen bössa hade — Olle har själf lärt mig skjuta till måls med revolver — men det ansågs ej vara lämpligt nu. Hvarför — är väl en jägarehemlighet . . .

Jag tyckte för resten själf också sedan att jag lika gärna kunde följa med vapenlös, enär jag på det stora hela taget ej brydde mig stort om själfva skjutandet — —

Nej, det var det andra — att gå i skogen, den underbara, tysta skogen med sina tusen oanade härligheter — som för mig blef hufvudsak, och som gjorde, att jag vill ut dit igen.

Köp Venersborgs BALSKOR!

Bästa svenska fabrikat.
Lätta! Eleganta! Hållbara!
Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af
Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.
Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

MATTOR. Stort, nytt sortiment, i alla prislägen, kvaliteter och storlekar. ***F. Uhnér & C:o,*** **Birger Jarlsgatan 5.** Etabl. 1869.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar **syrebildning** i munnen, skyddar därför **tänderna.**

Bruksanvisning å intyget.

Obs.! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. **Obs.!**

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

Vi gingo förbi ladugården, där Johanna och pigan stodo vid vattenrännan, så intresserade af att åskåda, att de ställde ifrån sig ämbar och stäfvor för att bara se på oss. —

Olle och Cæsar gingo först — sedan jag — följande efter i jämn takt. Och, huru lätt och bra går det ej att taga sig fram, bara man slipper dessa besvärliga, långa kjolar, som bestämdt äro enkom påhittade för att vi fruntimmer inte alls skola kunna komma fram dit vi vilja.

Nu var det minsann ej fråga om att följa vägar och stigar, utan in mellan granarne bar det — genom snår och öfver vindfällen och stubbar.

— Är du med, Sara! — hördes det emellanåt från Olle, i det han vände på hufvudet.

Joo — jag var med . . . Men ibland blef jag litet efter, ty jag måste ju stanna och se mig omkring — se, hvarifrån alla dessa underliga ljud kommo, som ej störde tystnaden i skogen — endast fyllde den med någonting hemlighetsfullt lockande, som jag aldrig någonstädes förut förnummit.

Snön låg endast tumstjock öfver mossan, och där vi gingo fram, föll den från kvistar och grenar som ett glänsande, lätt stoft, liksom när ekorrarna, skrämda, hoppade från träd till träd.

Som ett aflägset sus hördes forsarna i älfven — och vi hade nu kommit på andra sidan åsen. Då stannade Olle och vinkade åt mig.

Han stod och såg ned på snön. — Ser du, det här är harspår — färska du — jössen har kilat här alldeles nyss. — Och Olle såg så till den grad intresserad och lysten ut, att jag måste se mer på honom än på de märkvärdiga spåren. — Nu ska' vi för ro skull se efter, om Cæsar kan drifva hare — sade han — Ici, Cæsar! —

Och Cæsar kom — och nosade — och sprang, sprang under skall efter det färska harspråget, med ett lika lystet uttryck i sina ögon, som det jag nyss sett i hans husbondes. Och jag kände på en gång att det som minst roade mig på harjakt var jakten.

— Ser du så vackert här är, Olle! — sade jag på försök. — Jaa, utmärkt — fick jag till svar — men hör du då inte, att vår hund drifver riktigt ordentligt . . . Det går i korta bukter och kommer hitöfver . . . harpalten har brådt i dag . . . Stå alldeles stilla nu! . . . Rör dig inte ur fläcken! — Olle var så upprörd, att han nästan var blek, och siktade med bössan emot någonting, som jag ej kunde se — ett litet flyende lif . . . — Du tänker väl inte skjuta den! — skrek jag i detsamma och drog honom i armen.

Pang! smällde det ur en pipmynning, som pekade rätt upp mot talltopparna. Och en liten gråhvit, glad hare kilade alldeles tätt förbi. Det lät nästan som om den skrattade. — — —

Men den som inte alls skrattade — var Olle. Jag trodde knappast, att han skulle kunna se så ond ut som han gjorde det, när han nu vände sig emot mig. — Är du alldeles rasande, Sara? — frågade han först. Och som han förmodligen ej tänkte, att jag skulle besvara den frågan — fortsatte han med en mycket afgörande ton: — Det är verkligen första och sista gången som jag tar dig med ut på harjakt. — — —

Fastän jag egentligen var mycket glad för harens skull, kände jag mig likväl mycket olycklig nu, och jag kunde endast helt tyst säga:

— Var inte ond på mig, Olle! Jag skall aldrig göra så mera. —

Men jag såg, att han var långt ifrån god på mig, när han på det endast svarade: — Kom ihåg, Sara, att du aldrig skall röra den, som håller i ett laddadt skjutvapen. Det kan gå galet . . .

— Åh, nu förstod jag ju, hvarför Olle var så fruktansvärdt allvarlig — och jag blef själf häpen och ledsen med . . .

Men, när man står inne i den djupa skogen en sådan underbart härlig morgon — med solstrålar, som lista sig ned till en mellan alla de vajande grenarne — inte kan man länge vara ledsen eller ond då.

Vi stodo visserligen och sågo på hvarann' en stund — Olle och jag. Men så kommo vi att dra' på munnen litet på samma gång — och så sade Olle det förlösande ordet: — Tossa! — sade han.

Sedan kom det allra roligaste på den harjakten. Vi jagade inte alls. — — Men vi drefvo omkring där i skogen åt alla väderstreck, fingo syn på en räflya, där visst ingen af familjen var hemma, hörde dånande vingslag af en tjäder, som gjorde sig osynlig för oss, och upptäckte en brant, ändlös timmerväg, som skulle kunna bli den ypperligaste skidbacke till vintern.

Vi voro ett godt stycke på hemvägen, när vi midt i skogen träffade på en liten svart koja med snedt tak, invid en öppen plats, där marken tycktes ligga jämn och tilltrampad under det tunna snötäcket. Det var en kolbotten med kolarekoja.

Dörren var ej låst, och vi gingo in.

Det var knappt utrymme för två där inne, och det enda, som tydde på människoboning, var en eldstad af stenar och en brits efter långväggen. Svart och sotigt var det alltsammans. Och här inne håller kolaren till natt efter natt och under oväder — så länge milan brinner.

— Ibland roa de sig med att locka fågel, som de skjuta eller snara — sade Olle — tilläggande med en betydelsefull blick på mig: — Och de hafva inte någon, som slår bössan ur handen på sig. —

Jag låtsades ej höra det onödiga tillägget — utan snokade oberörd i hvar vrå för att möjligen upptäcka någonting. Men där fanns hvarken husgeråd eller möbler. Det enda jag hittade var ett flottigt, nedsvärtadt blad ur en visbok — hälften af en lång dikt om »Den bedragne Herman» eller »Hjärtats villovägar». —

Jag kan så tydligt se för mig, hur den sotige, ensamme mannen sitter där inne på sin hårda brits, medan kvällen skymmer, och skogen där ute drar en mörk ringmur omkring den lilla kojan. Röken från milan går ringlande och formlös som trollväf mellan träden, och från eldstaden fladdra lågorna som röda, slickande tungor, skickande skuggorna ut kring väggar och vrår, där de vrida och slingra sig allt efter som elden flammar. Då blir mannen underlig till sinnes, och när ögonen blifva fulla af skräck och tankarne ej vilja hålla sig, där de äro hemma, — då minnes han visboken, som ligger bredvid tobaksdosan i den upphängda rocken. Och ut ifrån kolarkojan höras lustiga melodier och sorgsna — med många många verser till hvar låt — ända tills elden slocknar och sångarens ögonlock falla ihop i sömn. — —

Det vore roligt komma upp hit en gång, när någon är här och kolar — sade jag till Olle, när vi gingo därifrån.

— Ja, det blir till sommarn det. —

Och nu hade vi endast vägen utför åsen kvar. Cæsar, som varit ointresserad ända sedan sitt otacksamma arbete med haren, hade vädrat upp en gångstig, som gick direkt ned till gården. Han kände visst detsamma som vi — en tärande längtan efter ett extra mål.

Ja, det var riktigt skönt att vara hemma igen. Först, när jag satte mig ned i Olles eftermiddagsstol — kände jag att jag var trött. Men det var också min första harjakt.

— Och det skall inte bli min sista — sade jag rätt obesväradt till Olle — ty det är rysligt roligt att se, huru bra de springa. Men bäst är det ändå att själf springa omkring i skogen! —

Jag vet ej huru det är, men med den här morgonen är det som om någonting inom mig vaknat till lif, som jag aldrig förr känt. Det är som om ett förut alltid tillstängdt rum öppnats — det allra heligaste, till hvilket ej ens jag själf fått nyckeln i min hand. Men nu — denna stund inne i den gröna och hvita skogen — blef den mig gifven. Och jag ser och hör, det jag förut endast anat. Jag tror, att det lefvande lifvet har kommit mig närmare — där inte endast jag själf och mitt finnes till.

ÅTERSEENDE. DRAMATISK BAGATELL AF SIGRID KRUSE.

(Forts. o. slut.)

Folke. Anna. (*Tar hennes hand.*) Älskade Anna, så får jag då säga det — älskade — huru ofta mumlade jag det ej för mig själf *då* — (*böjer sig ned och kysser henne*).

Anna. Jag vet knappast mera hvad jag tänker — hvad jag tycker eller vill. — Jag har blifvit helt förvirrad af de gamla minnena.

Folke. Förvirrad, nej betagen. Då jag hör dig igen, då märker jag, huru du har hela din gamla makt öfver mig. Nu skola vi ej mera skiljas. Nu har jag ett hem att bjuda dig. — Min ungkarlsvåning är nog bra och bekväm för en, men nu skall jag skaffa en ny våning, riktigt treflig, vid en af hufvudgatorna.

Anna. Skall det vara en förtjänst? —

Folke. Naturligtvis, så att man kan se litet folk. Jag har nu också en del förbindelser. Jag umgås med grosshandlare Enrot — det är ett stort hus — en solid affär.

Anna. Är det trefliga människor?

Folke. Det tror jag egentligen ej att du skulle tycka, men det är rikt och ansedt folk, som är *med* öfverallt. Frun är af mycket fin familj och mycket elegant — du kunde ha mycken nytta af henne.

Anna. Folke, minns du, då du råkade konsul Malte och skulle kurtisera honom?

Folke (*skrattande*). Och du narrade mig ut i skogen i stället — du tyckte icke om kurtisen. Ja, man var så ung då, när man blir äldre, lär man sig att inse nyttan af förbindelser. Konsul Malte har jag förresten råkat sedan. Han är alltid mycket vänlig och gentil och har bjudit mig på fest på hotellet flere gånger.

Anna. Kan det vara roligt — hvad göra ni då?

Folke. Göra — åh, vi äta godt och dricka godt, så berättas det historier — några af konsulns historier äro kanske ej alltid för damer.

Anna. Kan du verkligen ha något att säga den tråkige karlen?

Folke. Å, man behöfver icke säga så mycket — man hör musik — dricker punsch. — Nu är han förresten gift, stackars karl. Hans fru är en af dem, som ha skinn på näsan. Hon är visst grufligt emanciperad — med rösträttsföreningar och sådant.

Anna. Det är jag med.

Folke. Du — ännu! Jag trodde, att ditt vilda frisinne gått öfver med åren. Men du är dig lik, Anna, det ser jag, lika ifrig, lika förtjusande — men du ser så tankfull ut — hvad tänker du på?

Anna. Jag tänker på att fjorton år är en lång tid.

Folke. Det syns icke på dig. Du är vackrare nu än då du var 19 år.

Anna. Du är ju en riktig smickrare, Folke. — Men säg, hvad tar du dig för om kvällarna, då du ej är bortbjuden — läser du?

Folke. Tidningarna läser jag mest, där jag äter, och annat bryr jag mig just ej om. Har jag ingen annan resurs, så går jag vanligen på teatern — skada bara att där nu spelas så mycket smörja.

Anna. Ja, det medges. —

Folke. De begära att man skall sitta och grubbla och fundera, så att man kan spränga hufvudet, och så föra de fram de bedrövligaste historier på scenen — liksom man ej hade nog af elände i verkligheten. Nej, tacka vill jag en treflig, glad operett med någon lättfattlig musik — det tycker jag bäst om. — Men du ser så allvarsam ut, Anna, och låter mig ensam tala. Hvad tar du dig för, du är ju också ensam?

Anna. Å, jag målar och läser och musicerar — målar mest och så undervisar jag också litet i målning — det intresserar mig mycket. Umgås gör jag endast med några få. Jag har så ondt om tid och ej lust att slösa bort den på kalaser.

Folke. Men jag tycker du skulle känna dig förskräckligt ensam — gör du ej det?

Anna. Jo, ibland — men oftast, då jag är tillsammans med människor. Men här kommer Ellen.

Ellen kommer.

Ellen. Nå sitta ni här ännu? Ja, det har varit varmt men nu är det svalare — nu går solen ned. Låt oss gå upp på höjden och se ut öfver sundet och öfver till det danska landet och beundra Kronoborg. Du brukar ju älska de vackra färgskiftningarna vid solnedgången, Anna.

Anna (*reser sig*). Ja, låt oss gå dit upp och se solen sjunka.

Ridån faller.

ANDRA AKTEN.

Tidig morgon — daggfrisk park — inga badgäster. Anna ensam — hon går fram och tillbaka i parkgången. —
Folke kommer gående mot Anna.

Folke. Nej se, god morgon, Anna — är du redan uppe? Jag har knappt kunnat sofva i natt, utan har mest legat vaken och gjort upp planer — tänkt på våningar och möbler. —

Anna (*räcker honom handen*). God morgon, Folke. — Jag har ej heller kunnat sofva i natt — det syns på mig. Jag ser visst glåmig ut — nu syns det nog att jag är 33 år — nu, då ej aftonsolen förskönar. —

Folke. Visst icke. —

Anna. Nåja — det kan också vara detsamma. — Kom låt oss sätta oss här på bänken, jag har så mycket att säga dig, Folke.

Folke. Du ser så allvarsam ut — du ser ledsen ut. —

Anna. Ja, jag är allvarsam. Jag har tänkt så mycket på det vi talade om i går. Då jag kom upp

till mig i går afton, så försökte jag vara glad och lycklig — att känna så, som jag gjort för länge, länge sedan. Jag tänkte på våra ungdomsdagar och försökte påminna mig allt, hvad vi då talade om och huru våra tankar möttes så lätt — huru kärleken öfverskylde hvarje meningsskiljaktighet — *då*.

Folke. Men, Maria — —

Anna. Ja, *då*, men när du i går talade om dig, ditt ungkarlslif, dina vanor och ditt umgänge, då kände jag att det ej mera var så lätt att slå bro öfver klyftorna.

Folke. Jag försäkrar dig. —

Anna. Du behöfver ej försäkra mig att du lefver exemplariskt, det tror jag visst. Men, ser du, vi äro ej de samma som vi voro för 14 år sedan. Under dessa år ha vi utvecklats hvar för sig. Vi ha gått alldeles olika vägar, och hvar dag har vidgat klyftan mellan oss. Vi ha ej samma smak, ej samma tycken — ej samma syn på lifvet. — Det, som roar dig, bryr ag mig icke om, det jag beundrar och arbetar för, har intet intresse för dig. —

Folke. Å, allt det är småsaker — —

Anna. Ja, då vi voro tjugu år. Då voro vi ännu så outvecklade, i ett samlif hade vi lärt af hvarandra och olikheterna hade utjämnats. Men vi äro icke unga längre. De 14 år vi icke råkats, ha varit viktiga år — under den tiden ha vi blifvit utvecklade människor. — Vi hade kunnat smälta samman en gång — nu kunna vi det icke.

Folke. Du skall ej taga dig när det jag sade om emanciperade damer och rösträttsföreningar — jag vet nog, huru ifrig du blir. — Jag skall visst icke lägga mig i det, utan gärna öfverse.

Anna. Ah — nej. — Du förstår mig icke. — Det är förstående — icke öfverseende jag vill ha i ett samlif. Jag blef icke stött. Men märkte du icke, huru, då vi talade om våra ungdomsdagar, vi då kände oss höra samman; men när vi sedan talade om annat, så fann den enes ord ingen genklang hos den andre. — Och vi kunna ej hela lifvet tala om sommardagar vid Ringsjön. — Nej, de äro förbi, Folke. Nu först ser jag det riktigt klart. Då jag talade om konst, om mitt arbete, om sociala eller politiska frågor, så skulle du aldrig tycka som jag. Naturligtvis kunde vi lefva fredligt vid hvarandras sida, men aldrig ett intimt andligt samlif — vi komme alltid att gå hvar för sig — blefve ett omaka par. Jag har sett allt för många sådana för att själf — — —

Folke. Du är öfverspänd, du förifrar dig — om man älskar hvarandra så —

Anna. Men älska vi då verkligen hvarandra denna dag, så som vi älskade hvarandra för 14 år sedan?

Folke. Du sade mig själf i går, att du älskat mig så högt, att du afslagit ett lysande anbud från en man, som du eljes sympatiserade med — och jag vet väl, huru oförgänglig din bild varit i mitt hjärta — huru den aldrig kunnat utträngas. — Då jag tänkte på dig, då var det som kände jag fläkten af en ljum sommarvind öfver skog och sjö —

Anna. Vi *ha* älskat hvarandra. Nu är det minnena du tror dig älska. Du älskade en nittonårig flicka, som var mycket olik mig — hur skulle du så kunna älska mig. — Du vet ju så litet om mig, du vet ju ej, huru jag blifvit sådan jag nu är — och du är ej mera den yngling, som vid Ringsjöns strand diskuterade all världens frågor — du har slagit dig till ro — du har blifvit en annan — och jag känner dig ej.

Folke. Anna — du talar så hårdt. Vi kunna dock aldrig älska någon annan, så som vi älskat hvarandra —

Anna. Nej — aldrig jag åtminstone. Men lifvet har skilt oss åt. Det såg ut som hade det varit meningen, att vi skulle växa tillhopa, men nu ha vi vuxit på hvar sitt håll — sökte vi nu böja kvistarna samman, så skulle det antingen ske våld på naturen eller skulle de åter gå i sär. — Förstår du mig icke, Folke.

Folke. Nej — jag kan icke förstå dig —

Anna. Och du skall kanske heller aldrig göra det — det är därför vi ej mera passa samman. Det är därför jag säger dig farväl — säger min ungdom och dess drömmar farväl.

Ridån faller.

TEATER OCH MUSIK.

DRAMATISKA TEATERN. Att Björnstjerne Björnsons ungdomliga tvåaktskomedi "De nygifta" en gång i tiden kunnat vara ett debatt-drama, förefaller nu nästan som en saga, så självklart synes svaret på det lilla "problem", det vill ställa under diskussion. Skall en hustru vara skyldig att följa sin man i hans kamp för en självständig ställning, eller skall hänsynen till föräldrarne, som i egoistisk kärlek pocka på att behålla det enda barnet i sin omedelbara närhet, gå i främsta rummet? Det är icke utan, att ämnet nu rent af verkar en smula puerilt. Men hvad som fortfarande bär upp stycket och gör det njutbart är den vackra skildringen af hustrubarnets så småningom mognande kärlek för den unge maken och dennes ömt finkänsliga uthållighet i kampen för att vinna den. Hr *Hansson* gaf ganska mycken innerlighet åt detta sistnämnda moment, och fröken *Sternvalls* elevstelhet passade denna gång ej illa ihop med den ännu oupptinade lilla fru Laura.

Men, bäste regissör, hvilken iscensättning af ett rikt och förnämt norskt godsägarhem på "vår främsta scen"! Stolar och bord från något enklare klädstånd och det snart skandalöst ryktbara "dramatiska pianinot" — alias en packlår, svartlackerad med billigaste stenkolstjära! Skänk för all del mobilierna åt Grönköpings amatörklubb — papptrymån och dito väggtaflorna kunna för öfrigt gärna få följa med!

Den spanska fars, som följer på denna något urblekta förpjäs, ger emellertid full ersättning af både färg och lif. Burleskt uppsluppen som ett veritabalt studentspex, galliskt kvicktungad i repliken och af en nästan våldsamt stormande situationskomik skänker "*Socorros inackorderingar*" en hel liten högtid af munterhet. Men en sådan inackorderingsmamma som fröken *Åhlanders* tro vi ej heller kunna uppletas i hela Madrid, svårligen en mer "äkta" spanska än fröken *Borgströms* Frasquita, en dråpligare gammal matfriare är hr *Hamrins* Patricio. Ett godt skratt försonar med mycket, och vi skulle nästan kunna tillgifva . . . dock nej, inte pianinot, det är verkligen *för* mycket begärdt!

J. N—g.

SÖDRA TEATERN var i söndags åter färdig med ett nytt stycke, denna gång ett svenskt folklustspel af Ernst Fastbom med den rätt lockande titeln "Elaka tungor". Hr F. har ju förut skurit vackra lagrar som författare af folkpjäser, men det är knappt troligt, att han denna gång lägger någon tum till sin författaräras växt. Hans nya stycke är nämligen lagadt efter gammalt recept, hvilket i och för sig nog kunde vara en förtjänst, om han därjämte sträfvat efter att åstadkomma ett stycke verkligt lif inom den uppdragna ramen. Men såväl typerna som situationerna verka schablon. Författarens egen roll, fiskaren Wickholm, är den bästa och spelas äfven ypperligt.

Fru *Harring* återger lugnt och enkelt en inackorderingsfru, hr *Wagner* gör det bästa möjliga af en kärlekskrank doktor, fru *Deurell* spelar sympatiskt en ung änka, föremålet för de elaka tungornas sladder, och fröken *Magnussons* fiskarhustru är illusorisk i sin kraft. Men de öfriga uppträdande göra ingen något så när konstförståndig åskådare glad. Fröknarna *Törnberg* och *Rydqvist*, som framställa ett par odrägliga giftaslystna fröknar, äro lika odrägliga som sina roller, och hr *Normans* kandidat likaså. Det är för öfrigt ett underligt species till kandidat, som ej vet, hur en kålplanta ser ut. Fru *Lambert* spelar skärgårdsjänta på gammalt teatermanér, d. v. s. ganska onaturligt. Och det är synd, ty hon har talang och stora förutsättningar att lyckas just i sådana roller.

Men allt detta utesluter ingalunda styckets framgång hos publiken. Det innehåller många lustigheter i dialogen, det saknar ej en viss trohjärtad ton och det bäres af sin författares folkliga, glada temperament, som med rätta åtnjuter stor popularitet här i Stockholm.

ÖSTERMALMSTEATERN ger Suppés fortfarande lefnadsfriska operett "Boccaccio" med stor favör. Den muntra historien får också ett förträffligt utförande så godt som öfver hela linjen. Hr *Allums* Boccaccio och fröken *Vallenis'* Fiametta taga kanske priset, men för öfrigt minnes man med nöje hr *Ringvalls* godmodige Lambertuccio, hr *Ullmans* prins och många, många andra, ty personlistan är ju så öfverväldigande.

E. H—n.

Konsertföreningen gaf på tisdagen föregående vecka sin första abonnemangskonsert för nu inträdda säsong och bjöd därvid på ett program af idel klassici, nämligen Haydn, Mozart och Beethoven. För den rena instrumentalmusikens vänner blef aftonen en högtid af oskärad njutning, ty sammansättningen af Haydns fromma och barnaklara tankar med Mozarts lysande rokoko och Beethovens eldiga lifsjubel, sådant det svallar ut i hans sjunde symfoni, måste rycka sinnet bort från dagens spekulativa gärningar och in i den solflammande värld, där inga stoftgrand sväfva och inga smärtor svida.

Haydns symfoni n:r 8, utan att tillhöra mästarens förnämsta instrumentala verk, bildade med sin naiva, ogrumlade lynnesart och sina lättflytande melodier en välfunnen inledning till Mozarts klaverkonsert n:r 24 i c-moll, som utgjorde programmets andra nummer.

Denna utsökta komposition, sprungen ur ett det rikaste diktarhjärta och där pianostämman med sina klangfärgers innerlighet talar det subtilaste språk, blef till ett glansnummer. Hr Stenhammar utförde klaverpartiet och öfverträffade om möjligt sig själf i förstående och tekniskt fulländad tolkning.

Beethovens symfoni n:r 7, som afslöt den intressanta konserten, tillhör de tonskapelser, hvilka bli större och skönare för hvarje nytt framförande. Här rycktes orkestern fullständigt med af de eldiga rytmerna, af instrumenteringens humor och harmoniernas svällande prakt.

Hr Tor Aulin dirigerade nu som alltid på sitt personlighetsstarka sätt och mottog vid konsertens slut den fulltaliga publikens tack och hyllning i form af intensiva applåder.

Fru Anna Norrie är åter här och förgyller den dimgrå stockholmshösten med nya visaftnar. Vid sitt uppträdande sistlidne torsdag bjöd hon på nyinstuderade franska, danska och norska visor, af hvilka den om den "Skönne fru Beatriz", "Hvad sjögutterne synger", Yvette Guilbert-visan "La soularde", "Naar gamle Futen er vond i sig" och ännu ett par andra gåfvo den utmärkta artisten tillfälle att visa publiken, att hennes talang är lika nyansrik och lefvande som förr. Dessutom reciterade fru Norrie ett par dikter, en om Lell-Svänn af F. A. Dahlgren, och en drastisk tuppkaraktäristik af Ernst Josephson, hvilka båda framsades uttrycksfullt och roligt, som endast hon kan det. Däremot affärdade hon i undertecknads mening Runebergs "Lotta Svärd" på ett något lättvindigt sätt. Vissa delar gjordes rätt bra, men andra återigen kastades fram liksom i brådska, utan träffad karaktäristik och med en ställvis bristfällig memorering, som försvagade recitationens verkan.

Men publiken var lika tacksam ändå, och ännu tacksammare blef den efter Engströms-bitarne, som föredrogos con amore, och de därpå följande extranumren. Fru Norrie har, tack vare sin stora popularitet, råkat i samma predikament som bagarne: hon måste alltid ge påbröd. Hennes trogna kundkrets anser sig inte honnett behandlad annars.

E. H—n.

Operasångaren C. F. Lundqvist, hvilken under de senaste veckorna firat triumfer flerstädes i landsorten, senast i Upsala, där de unga studenterna spände hästarne från sin åldrige sångarbroders vagn, gaf i söndags konsert i Östermalms kyrka, hvilken i det närmaste var fylld af en beundrande och tacksam publik. Hr L. har för så längesedan sjungit sig in i sina åhörares hjärtan — den förmågan har han haft mer än de flesta — att han ständigt kan räkna på beundrare och beundrarinnor inom alla åldrar likaväl som inom alla klassrr. Och då han nu tyvärr, som det säges, för alltid lämnat k. teaterns scen, är det ju gifvet, att flertalet af hans vänner velat begagna det tillfälle, som nu bjöds, att hylla den vänsälle sångarveteranen, hvars stämma dock ännu ljuder med svenskmannakraftig storhet och glans. Att ingå på ett detaljeradt omnämnande af programmet behöfves ej; det var alltigenom väl valdt, och stämningen hos publiken steg för hvarje nummer, till dess slutligen templets helgd ej längre förmådde lägga band på publikens känslor, utan den ena bifallsstormen aflöste den andra. Värdefullt biträde lämnades af violoncellisten *Lindhé* och hr *G. Lind*, hvilken senare skötte pianoackompanjemanget.

Theodor Bertrams länge bebådade konsert gick i måndags af stapeln i Musikaliska akademiens stora sal, som dock, trots den framgång hr B. onekligen rönte vid sitt gästuppträdande på k. teatern i fjor, denna gång var mycket glest besatt. Som bekant är hr B. begåfvad med en ovanligt omfångsrik, saftig och klangfager basbaryton, som här i konsertsalen verkade nästan ännu mera imponerande än på scenen. Fortfarande kvarstå dock de fel, som vid hans gästspel gjorde sig märkbara, nämligen en bristfällig andningsmetod och ett otydligt textuttal. Detta senare verkade så mycket fatalare, som intet textprogram bestods, hvilket särskildt varit af behofvet vid de mindre kända romanserna och balladerna i konsertens första afdelning. Här anslogo särskildt den gripande romansen "Schmied Schmerz" af Edmund von Strauss samt den liffulla balladen "Prinz Eugen" af Carl Loewe.

Konsertens andra afdelning upptog uteslutande kända Wagnernummer. Bland dessa togs priset ovillkorligen af den stora arian ur "Flygande Holländaren", som utfördes på ett alltigenom gripande mäktigt och storslaget sätt. Den framkallade ock stormande bifall. Förträffligt föredrogos ock Wolframs täflingssång och sången till aftonstjärnan ur "Tannhäuser" äfvensom scenen från gudarnes intåg i Valhall ur "Rhenguldet."

Den biträdande pianisten *William Starck* skötte samvetsgrant ackompanjemanget, som hade till solonummer valt brottstycken ur Wagners dramer, hvilka ju gifvetvis kräfva orkester. Dylika arrangemang och utbroderingar höra mera hemma i privatkretsen än till det offentliga konsertlifvet.

Förestående konserter. Vi vilja härmed i största korthet påpeka fru *Cally Monrads* konsert i morgon fredag, fröken *Alma Hultings* den 1, violoncellisten *Arturo della Spinas* konsert den 2, den danske violoncellisten *Agga Fritsches* konsert med orkester den 4 samt *Emil Sjögrens* "En timme musik" den 9 november.

F. Hbg.

Öfverblifna nummer af Iduns Handarbetstidning,

från år 1903, 15 n:r, innehållande ett stort antal stilfulla och moderna originalmönster realiseras till 1 krona om beloppet insändes i postanvisning till

Iduns exp., Stockholm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN DEN 30 OKT.—5 NOV. 1904.

Söndag: Julienne-Royale; stekt filet af aborre med citronsås, oxhare som vildt med brynt potatis, gurka och vinbärsgelé; ananaspudding med biscuit.

Måndag: Brynt oxbringa med stufvad blomkål; saftpudding med mondamin och vispad grädde.

Tisdag: Rotpuré med rostadt bröd; kokt kungsflundra med smör, pepparrot och potatis.

Onsdag: Kotletter af kalffärs med spritsad potatis; äppelsoppa.

Torsdag: Ärter med fläsk; gräddmunkar med sylt.

Fredag: Färsfylldt kålhufvud; krusbärssoppa med skorpor.

Lördag: Afredd buljong med jordärtskockor; blodplättar med sylt.

RECEPT:

Julienne-royale (f. 6 pers.). 2 lit. stark, klar buljong, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 purjolök, 1 selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, cayennepeppar.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 äggbvitor, ½ dcl. gräddmjölk, 1 knifsudd salt, 1 tsk. fint hackad persilja, 1 tsk. smör till formen.

Beredning: Rotsakerna ansas på vanligt sätt och skäres i mycket fina strimlor. Smöret smältes i en kastrull; häri nedläggas rotsakerna tillika med sockret och brynes öfver jämn eld under ständig omskakning. Den kokande buljongen tillsättes och rotsakerna få koka, tills de äro fullständigt mjuka då soppan skummas väl och afsmakas.

Till äggstanningen vispas äggulor och hvitor väl tillsammans med mjölken och blandningen hälles i smord form med lock. Formen nedsättes i en kastrull med så mycket kokande vatten, att det står jämt med äggmassan. Vattnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir äggstanningen vasslig. När den har stannat, skäres den i tärningar, och serveras i soppan.

Stekt filet af aborre med citronsås (f. 6 pers.). 1 kg. aborrar, 1 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.).

Sås: ½ hg. smör, 2 äggulor, 2 dcl. tjock grädde, skal och saft af ½ liten citron, 1 tsk strösocker, 2 msk. förvälld, finhackad persilja.

Till garnering: ½ citron, i skifvor, persilja.

Beredning: Abborrarna fjällas, urtagas, sköljas mycket väl och torkas med en fiskhandduk. Hufvudet afskäres och fisken skäres i fileter med en spetsig knif. Ryggbenet borttages jämte fenorna och alla småben. Fileterna ingnidas med saltet och ättikan och få ligga 1 tim. En tackjärnspanna upphettas långsamt och smöret brynes däri, fisken ilägges och stekes öfver svag eld samt vändes så att den ej brännes.

Till såsen skiras smöret i en kastrull, de uppvispade äggulorna och den tjocka grädden tillsättas, hvarefter såsen får sjuda öfver elden men ej koka. Såsen afsmakas med citronskalet, citronsaften, sockret och persiljan.

Fisken upplägges på varmt serveringsfat, såsen hälles öfver, och anrättningen garneras med persilja och citronskifvor.

Oxhare som vildt (f. 6 pers.). 1½ kg. oxhare eller entre-côtes, 1 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 3 dcl. buljong, 4 dcl. tunn grädde.

Beredning: Köttet bör hafva hängt 3—6 dagar allt efter årstiden. Det tvättas med en duk doppad i hett vatten samt bultas lätt. Haren späckas sedan i tre rader med späcket skuret i fina strimlor. Smöret brynes i en järngryta, haren ilägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter den saltas och spädes med den kokande buljongen. Grädden tillsättes litet i sänder och steken vändes ett par gånger under stekningen samt öfveröses hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkr. 1 tim. Haren skäres i tunna skifvor, upplägges på varmt serveringsfat, och garneras med brynt potatis och persilja. Såsen vispas upp, silas och skummas samt serveras i särskild såsskål.

Saftpudding med mondamin (f. 6 pers.). 75 gr. mondamin, 4 kkp. vatten, 3 kkp. söt saft, skal och saft af ½ citron.

Beredning: Mondaminet utröres med 1 kkp. af vattnet. Resten af vattnet kokas upp med saften och citronen. Mondaminet tillsättes och krämen får koka, under rörning, i 10 min. Den upphälles i geléskål, får kallna och serveras med vispad grädde eller mjölk.

Spritsad potatis (f. 6 pers.). 1½ liter potatis, vatten, salt, 2 ägg, 4 msk. smör (80 gr.), 4 msk. grädde, socker, salt, 2 msk. fint stötta skorpor.

Beredning: Potatisen råskalas, kokas och drifves genom purépress. Äggulorna och grädden nedröras i moset med en gaffel, tillika med kryddorna och det kalla smöret. Purén pressas sedan genom sprits med grof stjärna på en väl smord plåt i form af blommor. Dessa beströs med de fint stötta skorporna, insättas sedan i ugnen att få en vacker rostgul färg.

De serveras till stekt kött i allmänhet.

Färsfylldt kålhufvud (f. 6 pers.) 1 stort kålhufvud, vatten, salt, 3 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 4 kkp. god mjölk, 3 msk. stötta skorpor, 1 msk. potatismjöl, 1 liten msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 4 msk. flotttyr, 1 fläsksvål, 1 lit. buljong.

Beredning: Kålhufvudet påsättas i kokande, saltadt vatten och får koka tills det är mjukt. Det upptages genast, får afrinna och urhålkas uppifrån. Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, skäres i tärningar och drifves 3 gånger genom köttkvarn jämte späcket. Det arbetas därefter tillsammans med mjölken, de stötta skorporna, potatismjölet och kryddorna, tills färsen är sammanhängande. Kålhufvudet fylles med färsen, öfvertäckes med några stora kålblad samt ombindes med snöre och brynes väl i rykande flottyr. När det är brynt, tages det upp; flottyren hälles bort, en fläsksvål lägges på botten af grytan och på denna lägges kålhufvudet. Den kokande buljongen påspädes och anrättningen får sakta koka omkr. 2 tim. Kålhufvudet serveras på rundt fat och såsen i särskild såsskål.

"MUM" FRIESTEDTS KRAFTNÄRING FÖR BARN

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitim Läkare, ger kraft helsa åt Barn Åldringar och klena personer.

Svenskt fabrikat, tillverkadt under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Handlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag,
Stockholm.

Lektyr.

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till ***Expeditionen af Idun, Stockholm,*** erhålles inom Sverige ***portofritt:***

Idun 1892	2:—
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2:—
Idun 1895 (utan julnummer)	2:—
Idun 1896 (d:o d:o)	2:—
Idun 1901 (med julnumret)	3 50
Idun 1902 (med julnumret)	4:—
Idun 1903 (med julnumret)	4:50
Iduns julnummer 1894	0:20
Iduns julnummer 1898	0:40
Barngarderoben 1903 (10 nummer)	1:50

LEDIGA PLATSER

Goda platser för hushållsbitr., lärarinnor, barnfr., värdinnor att genast söka genom Inack. Byrån, Hamngatan 2 III, Norrköping. Rikst. 916.
Öppet mellan 12—2 och 4—6.

Trenne elevplatser
vid Föreningen Barnavårns i Göteborg hem för späda barn blifva lediga den 20 nästkommande November. Närmare meddelar t. f. Föreståndarinnan fröken E. Borgenstierna, adr. Lerum.

Bättre anspråkslös flicka erhåller genast plats i familj å landet för att vara behjälplig med alla inom ett hus förefallande göromål. Lön gifves. Svar till "Bleking", Iduns exped.

Kvinnlig Sjukgymnast!
Skicklig sjukgymnast med små pretentioner, som är villig meddela massage och gymnastik åt en liten flicka samt vid behof deltaga i vid ett litet hushåll förekommande göromål, erhåller anställning på landet i Finland. Väntligt bemötande som familjemedlem utlofvas. Svar med uppgift å löneanspråk etc. och om möjligt fotografi, emotses skyndsammast under adr. "Massage, Finland", Iduns Exp.

För lärarinnor, bildade hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar finnas platser söka. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm. Etabl. 1887.

En anspråkslös, treflig flicka, barnkär, kunnig i musik och språk, samt sömnad fina handarbeten och öfriga i ett hushåll förekommande göromål, erhåller nu genast plats i en liten fin familj, mot skyldighet att vårda en 2½ års gosse. Blir medräknad i till familjen. Svar med fotografi under märke "Barnfröken", Viktoriagatan 2 a III, Göteborg.

En lärarinna
önskas för **Hessleholms Samskola** till stundande vårtermin. Undervisningsskyldighet hufvudsakligast i: Matematik, Naturkunnighet och Svenska språket. Ansökningar jämte löneprétention lemnas till Bokh. A. Hånell, Hessleholm, innan den 15 Nov.

Lärarinna önskas 15 jan. 1905 för två flickor, 10 och 11 år. 1 timme från Sthlm. Vidare Norra Inack.-Byrån, Malmskilnadsgat. 27, Sthlm.

I mindre familj
(2 barn) erhåller enkel, barnkär flicka, van vid arbete, plats att bitr. vid tillsyn af barnen och delt. i föref. görom. i hush. Något kunnig i matl. har företräde. Lön efter dugl. Svar med ref. samt fotogr. (som återst.) inom 8 dag. till "Pålitlig", Söderhamn, p. r.

MEDDELANDE FRÅN

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi,
I Karduansmakaregatan I,
STOCKHOLM.
Rikstel. 98 11. Allm. Tel.

På förekommen anledning få vi vördsamt meddela, att i undervisningen i maskinskrifning eleverna äro fullständigt oberoende af hvarandra, d. v. s. några gemensamma kurser finnas ej, utan undervisningen är helt och hållet personlig, så att hvarje elev undervisas för sig.

Detta möjliggör att hvarje elev kan börja när som helst deltaga i undervisningen, och själf äger bestämma tid för samma, tills vidare emellan kl. 12—2 och 4—9 e. m., samt äfvenså antal timmar pr dag.

Prospekt och upplysningar lämnas tacksamt på begäran.

STYRELSEN.

Hushållerska
eller **Husföreståndarinna,** gudfruktig — på **Herren sant troende** — **fullt duglig,** att jämte till hjälp af jungfru sköta ett hem, erhåller bra plats vid större bruk nästa Januari. Sökande torde uppgifva om platsen sökes som hush. ell. husförest. I senare fallet fordras musikalisk begåfning. Svar genast till:
"Köpman & Vermländing",
Örebro p. r.

Å den nyuppförda afdelningen för sinnessjuka i Hudiksvall

antages från den 1 nästkommande Dec. en **manlig vårdare** med en lön af 500 kr. pr år, jämte kost och husrum samt en **kvinnlig** med en lön af 350 kr. jämte kost och husrum.

Intyg om föregående verksamhet i sinnessjukvårdens tjänst erfordras. Ansökningar åtföljda af prästbetyg insändas före den 10 November till Sysslomannen vid Länssjukhuset i Hudiksvall.

Barnfröken
med god bildning kan få vistas några månader i bättre familj (tysk) i Stockholm, hvars barnfröken f. n. är sjuk.
Svar märkt "Bättre barnfröken" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Lärare eller lärarinna, allvarlig, skicklig, undervisningsvan, önskas åt gossar i klass 2 och 1. Svar märkt "Landtprästgård" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b. Referens, fotografi önskas.

Anspråkslös, bild. flicka, kunnig i musik, matl., sömn., får plats hos enkefru i Stockholm. Ålder, ref., löneanspr., foto (som återsänd.). Svar sändes till "Godt lynne", Stockholm p. r., Postkontoret, Linnégatan, Österm.

Bildade flickor, hälst från landsorten, med håg för sjukvård, och allvarlig önskan att göra verklig nytta kan erhålla platser å tub. sjukhus i Stockholm. Svar till "Syster", Iduns exp.

Sjuksköterskeplatsen
i Bjerke härads distrikt af Elfsborgs län, hvilken tillsättes 1 Januari 1905, förklaras härmed ledig till ansökan. Ansökningstiden utgår 1 December. Ansökan skall åtföljas af 1) prestbetyg, åldern minst 20 högst 30 år); 2) af legitimerad läkare utfärdadt intyg att sökanden är frisk, har stadig hälsa, och är fri från kroppslyte; samt 3) bestyrkta afskrifter af skol- och sköterskebetyg. Tjänstgöring på epedemisjukhus under minst 1 månad utgör särskild merit. Lön: 600 kronor kontant samt fri kost under tjänsgöring; vid vård af icke epidemiskt sjuka tillkommer dessutom 50 öre pr dag. Antagen sköterska har att ställa sig till efterrättelse af Landstinget antagen instruktion. Ansökan insändes till **Sköterskenämnden, adress Sollebrunn,** hvilken ock lämnar vidare upplysning.

Huslig, bättre flicka, med godt sätt och yttre, erhåller förmånlig, bekväm plats att sköta bättre ungkarlshem. Svar med fotografi under märke: **"Bästa Referenser",** adresseras till Iduns Exp. f. v. b.

En bättre flicka kunnig i matlagning och något spelning får plats i prästhus nära Stockholm. Adr. "S." Stallarholmen.

PLATSSÖKANDE

Undervisningsvan lärarinna önskar under sina 3 mån. vinterferier läsa med mindre barn i god familj, helst i eller närheten af Stockholm. Är äfven kunnig i husliga göromål. Svar afvaktas tacksamt af "Glad värmländska", Iduns exp.

En medelålders duglig Enkefru önskar i höst plats i ett godt hem, där hon kan vara till verklig nytta. Äger färdighet i såväl matlagning som all slags sömnad och har alltid varit en stor barnvän. Goda referenser kunna företes. Svar till "Nytta i hemmet" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Ung flicka önskar plats på kontor eller att "gå frun tillhanda". Svar till "20 år" p. r. Visby.

Lärarinna önskar under ferien 15 dec. —15 febr. plats i familj att läsa med barn. Är villig deltaga i hushållet. Svar "24 år 04—05", Iduns exp.

Plats såsom hushållsbiträde, sökes af enkel och anspråkslös flicka. Något kunnig i matlagning, bakning samt sömnad. Små löneanspråk. Svar till "20 år", Rotebro p. r.

Hushållsvan, bildad flicka, kunnig i matlagn., bakning, sömnad söker plats. Sparsam, glad plikttrogen. Svar "Fort färdig" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Ung prästdotter önskar plats i finare hem som sällskap och hjälp. Genomgått hushållsskola. Svar till "Gudrun", Iduns exp.

Som husfru hos aktad gentleman hälst med barn, önskar musikal., bildad kvinna plats. Svar utbedes märkt "Ordning ger trefnad", Iduns exp.

Medelålders fruntimmer, som i många år förestått läkarehem och genom dödsfall nu är ledig, önskar plats. Utmärkta ref. Små pretentioner. Närmare underr. genom Fru N. Hoffman, Lästmakaregatan 18. A. T. 4708, R. 1661.

Som sällskap och hjälp till äldre dam eller herre söker ett medelålders fruntimmer plats. Sökanden har godt och jämt lynne samt förmåga att sköta ett hem. Goda ref. Svar till "Ömsesidig trefnad", Allm. Tidningskontoret, Gefle.

Bildad flicka väl kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarb. m. m. önskar plats. Ordentlig, sparsam. Svar "Gladlynt", Iduns exp. f. v. b.

Plats i familj.

En ung flicka önskar plats i en god, intelligent familj, snarast möjligt. Svar med prisuppgift torde sändas under adress "Hilda", Hietaniemi.

En ung troende flicka önskar plats hos någon äldre dam såsom sällskap och hjälp. Kunnig i sömnad. Svar till "Ung, villig", Iduns exp., Stockholm.

En troende, stadgad flicka, önskar plats i stilla hem, eller ock att förestå hushåll. Svar till "Tacksam 25", Iduns exp.

Barnkär, 18 års bättre flicka önskar plats i finare fam. för att gå frun tillhanda och tillse barnen. Är villig delt. i förekom. görom. Svar emotses till "Gertrud", Iduns exp. f. v. b.

Hvilohem och Pensionat!

I **Villa Hult, Kneippbaden,** nytt, tidsenligt, beläget i Kuranstaltens omedelbara närhet med vacker utsigt öfver Motala Ström, har af undertecknad öppnats ett **hvilohem** för dem som behöfva ro och ombyte af luft tillika med **pensionat** för kurgäster. Hemmet är inredt med modern och elegant komfort. Gästrummen 17 till antalet, de flesta belägna åt solsida äro väl isolerade, varma och gediget möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridorer, bad- och telefonrum jämte balkonger och terasser.

Erkändt godt bord, moderata priser. För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr., vid längre tids vistelse som 2—3 månader lämnas 10 procent. Inga dricks pengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuell läkarvård dels af hemmets egen läkare, öfverläkaren vid Kneippbaden, dels af specialister i den närbelägna staden. Hemmet har egen examinerad sjuksköterska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hvilohemmets gäster erhålla medicinska bad å anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneippbaden, Doktor von Unge, Norrköping, Kapten G. Bagge, Kneippbaden.

Högaktningsfullt
ELLA HULT.
Postadress: KNEIPPBADEN.
Rikstelefon 758. Begär prospekt.

Flickor som vilja lära hushåll eller deltaga i konfirmationsundervisning erhålla inackordering i större vacker prästgård vid sjö och skog samt nära jernväg och stad. Svar till "Norra Småland", Iduns exp.